

"La democràcia és un sistema en el qual els rics, els privilegiats i els poderosos prenen decisions en el seu interès propi i si el públic en general tracta de presionar en favor del propis interessos, llavors es considera que això són maniobres grosses i antidemocràtiques."

(N.Chomsky)

L'ESTEL

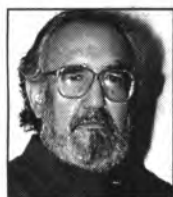
<http://teleline.terra.es/personal/focifum>
E MAIL focifum@teleline.es

A.P.P.E.C.
ASSOCIACIÓ
DE PUBLICACIONS
PERIÒDIQUES
EN CATALÀ

ANY XIX. NÚMERO 444

1er D'OCTUBRE DEL 2000

PREU: 250 PTS - 1,50 euros

Foc i Fum

MATEU MARIÓ DE SANT JOAN

Segons fonts policials, a primers del 2001, a la comissaria del carrer Marbella de s'Arenal, s'expediran els DNI. De fet, ara ja s'estan instal·lant els ordinadors perquè això sia possible. Una bona notícia pels habitants de la comarca arenalera que no s'haurà de desplaçar a la Comissaria de sa Riera de Ciutat on fa molt mal aparcar.

A Valldemossa tradueixen el PP per Porland i Pedra

Na Sabina Andreu i Muntaner fou elegida Miss Balears la setmana passada. A la foto la veiem amb el seu manager Ronnie Woishiski Bonet del Restaurant Tango de s'Arenal.

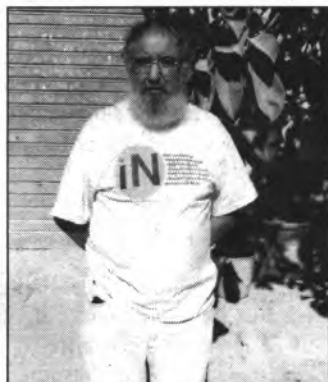
Dia 6 de setembre els batle de Ciutat de Mallorca, el popular Joan Fageda, va llegir el prego de festes a Olot, la seva ciutat natal. Vet aquí com el varen saludar un grup de joves independentistes.

En Francesc de Dalmases, president de l'Associació de Revistes en Llengua Catalana, amb 120 revistes associades dels Països Catalans, acompanyat d'en Frederic Callis, vocal responsable de publicitat i Lluís Landrau vocal d'organització passaren unes hores a Mallorca de camí a Menorca on hi havia el Mercat de Revistes en Català el divendres 22 de setembre. Dinaren per intercanviar idees amb en Mateu Marió de l'Estel de Mallorca, n'Antoni Mir de la revista El Mirall, en Pau Taura de la revista Llegir i en Sebastià Verd de la revista Ona al Restaurant Dalt Murada del carrer de sant Roc de Ciutat.

Nova modalitat d'atreure parroquians a L'Univers Parc de les Meravelles Arenaleres. Al·lotes ben plantades i amb un mínim de roba pujan a la taula i ballen al ritme de la música moderna. El resultat és que la parròquia hi està tot lo matí.

En Mateu Marió de l'Estel va a tots els establiments que troba oberts dels Països Catalans. Si hi troba l'independent, és a dir, l'amo, moltes vegades fa negoci. Si hi ha el dependent, no hi ha res a fer. El dependent no pot decidir, no té vot ni doblers. En Mateu predica a tot arreu la Independència tant a nivell individual com nacional si volem ser qualque cosa, si volem decidir. I la gent ho entén. Vaja si ho entén. Tel 971 265005 focifum@teleline.es

Molt Honorable President de la Generalitat de Catalunya
Lluís COMPANYS i JOVER
60è Aniversari
Del lliurament per la gestapo a la guàrdia civil al Pont Internacional d'Irun - Hendaya, 29 d'agost del 1940.
Afusellament al Fossat del Castell de Montjuïc, 15 d'octubre de 1940.
En homenatge

FIRA D'ARTÀ

Fa 20 anys que en Miquel Nadal va obrir la botiga d'electricitat i fontaneria Nadal a la barriada des Collet d'Artà. A la foto amb sa filla Maria. Tel. 971 836 306

En Toni, na Paquita i en Toni petit són els amos de la botiga Autèntic Mallorca a Cala Mandia de Portocristo. Anaren a la fira d'Artà. Tel. 971 558 540

Fa un any que en Joan Matamalles ha obert la botiga d'Art Es Figuerol al carrer des Figuerol d'Artà. Emmarca cuadros i ven material de belles arts. Tel. 971 836 471

Especial dedicat als
POBLES DE MENORCA i S'ARENAL
Si vos ha agradat, telefonau al 971 26 50 05
i el vos enviarem cada quinze dies

CARTES AL DIRECTOR

Granada, 1 de Julio de 2000 Andalucía

Menuda ha liado la Real Academia de la Historia de España. Ha demostrado que hay mucha historia detrás de esta academia doblemente real -porque existe y porque empieza su alegato recordando y reivindicando su real y borbónico origen- e indudablemente de España; muy de España. La citada academia se encuentra insatisfecha por la, a sus ojos, insuficiente españolidad de la enseñanza histórica en diversas regiones, para ella; naciones, para otros. Y ha sorprendido a más de uno y a más de dos. Porque no era previsible que pudiera tildarse a las administraciones de Fraga en Galicia o del PSOE en Andalucía de españollear poco, más bien de lo contrario. Está visto que las varas de medir cambian con los tiempos y que cuando se es insaciable, nunca es suficiente. Y nada mejor para abrir el apetito que una buena mayoría absoluta en Madrid. Incluso en la Comunidad autónoma vascongada, la responsabilidad de educación ha sido durante muchísimos años coto reservado al PSOE. Como se decía antes, la única explicación posible es que la anti-España es taimada y se camufla en los lugares más insospechados. Si hay quien se queja de Canal Sur como una televisión seminacionalista andaluza, todo es posible. Aunque está claro que la andanada iba esencialmente para los vascos, lo cierto es que aquí ha recibido casi todo el mundo. Muy a tono con los tiempos. La academia se extraña ahora de que la tomen por cosa política. roznar ya ha dicho que lo que aice es de sentido común o lo que es lo mismo, que los que sienten como Aznar están en comunión con la academia. Nada novedoso. Y eso de que todo esto no es político, lo recordamos en Andalucía todos los años en torno al 6 de Diciembre, día de Nuestra Señora de la Constitución, cuando a los niños niñas de 3 años en adelante se les hace pintar, festiva y constitucionamente, en los colegios, la bandera roja y gualda. Sólo por crear cariño a la selección de fútbol, no vayan a pensar otra cosa... Y en Almería, Granada, Jerez, Málaga o Sevilla, cada vez que se celebra la Toma... porque desde Altamira al Euro todo nos conducía a una unidad de destino en lo universal; como dijo aquel. Y quien diga lo contrario, ya se sabe, aguafiestas. Por cierto, quien no ha dicho nada en todo este fregado es el inefable Partido Andalucista. Ni en su encarnación oficial, ni en las otras dos aspirantes. Será que estas cosas no van con ellos. Ventajas del sano regionalismo. ¡País!. Ω

JAVIER GONZÁLEZ PULIDO

La grandesa de Salau

Des de Salau les coses són diferents, doncs hom descobreix que no hi ha fronteres entre els Països Catalans i Occitània. Salau és un coll del Pirineu català situat en l'extrem de la vall d'Àneu.

Aquest punt marca una línia recta d'enllaç amb Tolosa, la capital d'Occitània.

Si a Gil, en l'aproximació al coll de Salau, la situació és difícil pels residents, en el cas d'Alós és encara pitjor. Més amunt, a Montgarri, ja no en queda res. La vida quotidiana en els pobles dels Pirineus, a quatre dies de la moneda única europea, és molt dura.

Als Pirineus, que representen un 20% del territori del Principat hi viuen un escàs 1% dels nostres compatriotes. L'exode ha estat imparable, allunyats de serveis i confort. Als estius la cosa canvia, i si és el cas d'haver-hi pistes d'esquí també.

Curiosament, amb el pas dels darrers anys, el treball de moltes generacions per repoblar els Piri-

neus s'ha fulminat. Els Pirineus són el bressol de la nació. Des d'ells van sorgir les expedicions per anar guanyant terreny als colons musulmans, i amb el temps van constituir l'autèntica reraguarda dels ideals tradicionals que conformen tota nació lliure.

Ara, en canvi, viuen el desgast d'una comunicació mal entesa i es planyen de les seves poques oportunitats de progrés econòmic. Volen explotar les seves muntanyes amb noves instal·lacions lúdiques o opten per una marxa sense retorn deixant caure cases mil·lenàries. Com en un drama èpic, la vida mor i les flors es marceixen.

La vall de Montgarri és motiu de reclamació per part de DEPANA-Lliga per la Defensa del Patrimoni Natural. L'abandó de la vall ha propiciat una forta recuperació natural. Ni conreus, ni tractors,... han configurat un espai digne d'ésser protegit. Ara ja és tard per pensar amb la repoblació de la vall. Doncs, en qualsevol cas, no seria repoblació sinó urbanització. I,

avui, urbanització significa massificació de cotxes i brossa. Quina llàstima!

L'altre paradoxa és la necessitat d'una nova via entre Tolosa i Tremp: el túnel de Salau. Alòs d'Isil, a la boca sud, passaria d'ésser un deprimat poble pirinenc a un important enllaç amb Occitània. Tot i així, no és una decisió fàcil. Curiosament, en l'era dels vehicles, la distància entre l'avinguda Lleida de Foix (Occitània) i el carrer Príncep de Viana de Lleida s'ha allargat. En altres temps, a peu, els pirineus no eren cap entrebanc. El coll de Salau era un pas tan conegut, que els oriunds d'Alòs d'Isil sols tenen el record d'una guarnició sempre en augment disposada a 'controlar' l'esmentat pas. Carabiners a tort i a dret en una línia discontinua de colls, ports i cims.

Si una comarca com el Pallars Jussà viu incrèdulament l'alentiment de la circulació dels trens per les seves vies (en molts trams no pot superar els 10 km/h la línia La Pobla de Segur - Lleida de RENFE!), en el temps de l'alta velocitat. En els Pallars Sobirà no resta sinó l'esperança posada en el nord. En una família d'Estèrrer, dels dos fills, un viu a Tolosa i l'altre a Lleida. Molts, dels pocs catalans del Pirineu, han encertat les seves expectatives de futur en la cara nord d'aquesta serralada europea, a Occitània. Ω

Llorenç Prats-Sagarra
és editor-adjunt "Catalunya
Campus" lloprats@teleline.es

De jutges, funcionaris i servidors públics

BERNAT JOAN I MARÍ. PRES. D'ERC BALEARS I PITÀUSES

Les societats molt estatistes ens han fornint un perfil de funcionari molt arrelat, molt característic, molt poc democràtic i molt poc compatible amb el progrés i amb la normalitat civil. Aquest perfil comença a gestar-se amb la revolució francesa, es consolida a mesura que es va consolidant l'estat modern, i arriba a les seues cotes més significatives, amb tota probabilitat, amb les societats d'economia centralment planificada (entengui's l'antic bloc de l'Est). Es tracta d'un tipus d'individu profundament antipàtic, que considera que el seu estatus requereix algun tipus de pleitesia social, que cal guardar-li rotlo, i que per alguna raó, amb la plaça de funcionari ha adquirit algun tipus de superioritat en relació a la resta de la gent.

Aquest tipus d'individu és el que et fa esperar més del que toca darrera la finestra -mentre potser parla distretament amb algun conegut a través d'un telèfon que pagam entre tots-, que et demana coses que tu consideres completament arbitràries, o que humilia les persones que, en entrar en una oficina pública, ja hi entren mig atenallades (com a fruit de milers d'estímul negatius rebuts individualment i col·lectivament en èpoques passades, però no oblidades pel disc dur social). És l'individu que et tracta amb fatxendosa familiaritat quan no et coneix de res, i que es permet el luxe d'utilitzar epítets improcedents per referir-se a la teua persona, partint del seu concepte absurd de superioritat social.

En descriure el funcionari que més antipàtic resulta al conjunt de la societat estam descrivint també l'antitesi del servidor públic (que és el que, en realitat, ha de ser un funcionari que compleixi amb la seua feina): una persona que disposa d'un temps -i que guanya uns diners- per facilitar les coses a la resta de la gent, per garantir-ne la qualitat de vida i per resoldre'ls uns determinats problemes (mai per crear-los-en més).

En tot aquest tema, hi ha un aspecte molt important, que és el de la legitimitat. Qui té la legitimitat per fer unes determinades coses, per donar unes certes ordres o per exigir uns certs comportaments, sense que tot plegat resulti totalment arbitrari? La legitimitat és sempre del poble. Una oposició mai pot suplir una elecció directa de la gent, i, per tant, aquells que han estat elegits democràticament, tenen unes prerrogatives que, indubtablement, no poden tenir mai de la vida els funcionaris, sigui quina sigui la seua escala.

Tenint claríssim aquests aspectes, he quedat esmaperdut en llegir les declaracions de la jutge que ha portat la qüestió de la urbanització d'Es Pouet -o que no l'ha portada, deixant que la cosa anàs tirant, mentre tothom feia la viu-viu i el Consell quedava al·l'aire, a causa de no comptar amb policia autonòmica pròpia- (DI, 14 de setembre). Si el Consell decreta, en virtut de la moratòria urbanística, el precintament d'unes determinades obres, què hi pot objectar la jutge en qüestió? Quins raonaments hi pot oposar? I, d'altra banda, com pot tractar amb supèrbia evident persones que han estat elegides democràticament, de manera directa, segons la voluntat popular? El simple fet d'atrevir-se a dir alguna cosa públicament sobre el tema ja deixa ben clar el seu tarannà.

Fóra tota una altra cosa si els jutges, aquí, fossin elegits per sufragi universal, com als Estats Units d'Amèrica (i no per oposició). En aquest cas, es podria considerar pertinent aquest tipus de declaració pública. Però, en les nostres circumstàncies, no. No es pot repicar i anar a la processó al mateix temps. Per tant, cal optar entre un model o un altre, però no es pot gaudir així com així dels avantatges d'ambdós.

O potser el perfil funcional predomina clarament per sobre del perfil de servidor públic, a les ordres de les autoritats democràticament elegides? Ω

DICCIONARI DEL COLONIALISME ANDALÚS A MALLORCA (II)

LOBBY PER LA INDEPENDÈNCIA

EL FORASTER EMILIO ARNAO EXPULSAT DEL COL·LEGI 'PIJO' SAN CAYETANO

Just abans de les vacances de Nadal, el professor de literatura espanyola, Emilio Arnao, va ésser expulsat de San Cayetano, un col·legi privat conegut pel rentat de cervell espanyolista amb què castra el seu alumnat. Arnao va declarar a Margalida Capellà: *Me despidieron porque toco con una banda de rock (The Word). Porque soy soltero, porque uso gafas azules y chupas de acero y porque siempre defiende la verdad y esto, en un colegio de curas, es políticamente incorrecto. En diez años han sido despedidos de este centro más de cuarenta profesoras. L'expulsió d'Arnao va provocar un cert enrenou, ja que alguns confreres que comparteixen amb ell l'espanyolisme més provincià, fanàtic i integrista van sortir en defensa seva. Ens referim és clar a tipus imprementables com els següents: Román Piña Valls: El 'Belén' de San Cayetano (EddM 29.12.99); José A. De Haro: En defensa del profesor Emilio Arnao (EddM 17.1.00); i Perfecto Cuadrado: Arnao, esto no es un 'planctus' (EddM 20.1.00). Emilio Arnao, que també col·labora en el paperot merdós d'El Mundo, s'ha destacat per fer declaracions ofensives contra Mallorca de l'estil: Aunque he nacido en Mallorca, me siento más valenciano-manchego que mallorquín. Me siento más de Albacete, más vinculado al castellano de La Mancha que al mallorquín de sa Pobla. Una lengua es un vehículo de comunicación y esta comunicación la encuentro en el castellano (UH 27.2.00). Una alumna destacada d'Arnao ha estat una joveneta, més poma i 'pija' impossible, anomenada Laura Moll, filla de l'hotelier Moll, el nom de la qual es va estampar als diaris perquè li van regalar un accésit en un premiet de poesia de Madrid. Aquesta bleida filla de papà va fer unes declaracions a Llorenç Capellà que posen en evidència l'autoodi que canalles colonitzadors espanyols com Emilio Arnao o col·laboracionistes com Piña Valls fiquen dins el caparrot de l'alumnat que té la desgràcia de passar per les seves aules: mis padres han puesto especial interés en educarme en castellano. La verdad es que el español me parece más sólido que el catalán. Incluso he decidido estudiar en Salamanca, porque allí se habla un lenguaje purísimo (Brisas 08.01.2000). En defensa de Laura Moll i contra Llorenç Capellà, no podia ésser d'altra manera, va sortir un altre 'pijo' d'estampeta, digne fill de son pare, professor de grec a l'institut Antoni Maura i ja que hem esmentat unes línies més amunt: Román Piña Valls: A una joven de Palma que quedó finalista del último premio Adonáis, en varios medios escritos la han tratado, la semana pasada, de manera tan mezquina que cuesta creerlo. El pistoletazo de salida de la jauría burlesca la dio una entrevista publicada en 'Brisas' a la muchacha presa de esta cacería demencial. En la entrevista se eestaban (sic) el paternalismo y el ánimo ridiculizador más miserable (Tarántulas en la cloaca local, EddM 20.1.00). Lobby per la Independència*

ESTRANGERS A MALLORCA

Dimarts dia 15 de febrer, l'ambaixador de Dinamarca a l'estat espanyol, John Bernhard, va explicar a la presidenta del CIM, Mª Antònia Munar, com a Dinamarca només es venen cases i finques als residents i si un estranger vol comprar una segona residència, prèviament s'hi ha d'empadronar (DM 16.2.00).

Segons informava Diari de Balears (12.2.00), més de 1.600 petites i mitjanes empreses d'alemanys s'han instal·lat a Mallorca. Aquestes empreses cerquen mà d'obra entre la població autòctona per omplir places comercials. A continuació reproduïm unes paraules de Ralf Gellings, president de l'Associació Mallorquina d'Empresaris Alemany: Els alemanys que arriben a Mallorca sense voler integrar-se des d'un punt de vista social i cultural entraran a l'illa com en una porta giratòria. Hi entraran i en tornaran a sortir.

Fracassaran. (...) Aviat ens desmarcàrem de la idea d'un partit d'alemanys. Els nostres objectius van més enllà de la integració econòmica. No volem oblidar la societat ni la cultura. (...) Per endevinar el futur basta observar les escoles. Els fills dels residents alemanys parlen castellà i català. Jo mateix tinc tres fills que parlen les tres llengües i no es demanen per què. Ho troben d'allò més natural (DdB 12.12.99).

L'editor Reinhard Mohn, propietari del Grup Bertelsmann i impulsor de la biblioteca de can Torró, a Alcúdia va rebre el premi Important de Diario de Mallorca (DM 30.1.00).

Segons publicava DM 12.2.00, a Balears hi viuen uns 30.000 estrangers de més de 16 anys.

DM 12.2.00 va publicar que els turistes multipliquen per dos la quantitat de fems generats a Balears.

Hem llegit a UH 5.1.00: la immobiliària alemanya Kühn & Partner va augmentar el seu volum de negoci un 25% el 1999.

Segons va publicar DM 21.1.00, els estrangers censats a Palma s'han quintuplicat en una dècada.

Amb l'operació 'Flor d'ametler', els toursoperadors alemanys han canalitzat cap a Mallorca 50.000 turistes durant l'última setmana de gener i les dues primeres de febrer, un altre motiu més pel qual els hotelers com els Barceló, Escarrer, Riu, Fluxà... haurien de promocionar els productes autòctons de l'agricultura mallorquina com l'ametlla, el porc negre, l'oli de Sòller etc. (UH 14.2.00).

FIDEL CASTRO I LA INDEPENDÈNCIA DE BALEARS

Va passar durant la visita del president Francesc Antich a Cuba el mes de febrer. Abans de l'encontre que

duraria més de sis hores, el president de l'excolònia espanyola va demanar als periodistes que acompanyaven el nostre cap de tribu: Són vostès primer de Balears i després espanyols? Autonomia i a més integritat estatal. Però Balears no deu estar aspirant a la independència, veritat? (DM 7.2.00)

RODRÍGUEZ I ELS FOCS ARTIFICIALS

Segons informava Diari de Balears (22.1.00), l'empresa pirotècnica contractada pel regidor del PP a Ciutat, el foraster José Mª Rodríguez, per als focs artificials de la revetlla de Sant Sebastià, Arnal, és propietat del regidor d'enllumenat i de fonts ornamentals pel PP a l'ajuntament de València anomenat Juan Vicente Jurado.

LA VIRREINA CATALINA CIRER

Dissabte dia 15 de gener de 2000, la virreina i delegada de la Junta de Andalucía a Mallorca, Catalina Cirer, va presentar a Sineu el llibre de poemes Segar arran de Gabriel Florit. Al respecte, Planas Sanmartí, va escriure: Catalina serà un dels personatges públics més pintorescos i contradictoris que haurem tingut a Balears (DM 12.1.00).

EL LOBBY PER LA INDEPENDÈNCIA ES MENJA CRUU EL FORASTERET JOAQUIN RABASCO EN UN DEBAT A LA RÀDIO ESPANYOLA CADENA SER

Així, talment, cruu, sense passar per la paella ni les graelles. El passat 17 de maig, els membres del Lobby per la Independència Jaume Sastre i Josep Palou participaren en un col·loqui sobre la Feria de Abril organitzat per Radio Mallorca (Cadena Ser). Els contrincants reunits en un estudi radiofònic convertit en un ring de boxa, van ser el xenòfob Joaquín Rabasco (ASI), el vicepresident de la Casa de Andalucía, Ángel Crespo, el regidor del PSOE Santiago Morey i la que suposadament havia de moderar el col·loqui, la periodista andalusa Noli, que des del primer moment es va posicionar a favor de la fira colonial perquè la Ser hi té una «casetta».

El forasteret Joaquín Rabasco Ferreira, més xulo que un «señorito» andalús, va quedar KO, bocabadat, esma-perdut, va perdre els papers diverses vegades, sobretot quan se li citaven les seves pròpies paraules. L'expolícia espanyol va sortir del botador quan Sastre li va llegir el contingut del «Decàlego contra la intransigencia» publicat a la revista d'ASI El Forastero, que ell mateix acabava de negar. La cosa es va encendre tant, que els directrius de l'emissora foteren un paquet a la tal Noli per haver muntat el debat.

L'endemà, aquesta va anunciar que Palou quedava vetat a l'emissora, amb l'excusa que havia citat una notícia publicada l'any passat sobre un intent de violació ocorregut durant la feria andalusa de Son Tril·lo. Ω

Baloo Kidz Mallorca

Moda i complementos infantiles en el nou Centre Comercial 1ª planta MAJORIS DÈCIMA

Tel. 971 786 082

JARPIS
Encarnació Mejías

Manteniment de jardins i piscines
Custòdia de xalets

Ramon de Vallenilla, 12
Tel. 971 864 532 Telex: mvl 696278393
07470 Port de Pollença (Mallorca)

Exclusives Xisca S.L.

Lloguer i venda de xalets i apartaments
Necessitam finques, xalets i apartaments per a vendre

Tels. 971 867 286 - 629 643 671 Fax: 971 864 661
La Gola, 24 - 07470 Port de Pollença (Mallorca)
Exclusivasxisca@retemail.es

HI HA GENT A QUI LI MOLESTA QUE ES PARLE, ES PENSE I S'ESCRIGA EN CATALA

ÉS LA MATEIXA GENT A QUI LI MOLESTA QUE ES PARLE ES PENSE I S'ESCRIGA

LA TORTURA? NO, MAI!

ACORD DELS CRISTIANES PER CANCEL·LACIÓ DE LA TORTURA

Forces d'ocupació espanyoles a Felanitx

PERE FELIP I BUADES

El passat dia 28 d'agost, en el transcurs dels actes programats amb motiu de les festes patronals de Felanitx, tornaren a ser protagonistes dels actes que són la seva raó d'ésser: reprimir amb intimidació qualsevol acte públic que tenguí alguna connotació amb la exaltació d'allò que representa el ser i el sentir-se autòcton, lliure i digne, amb idees i personalitat pròpia.

La labor de les forces d'ocupació espanyoles consisteix, entre d'altres coses en imposar per la força i amb ajuda d'altres elements civils, la obligatorietat de ser espanyol. De ser espanyol a la seva manera, és a dir, sotmès d'un rei que fa diferències entre la població que administra, segons sia la nació que habiten, o la llengua que parlen, o la cultura i la història que tenen. Ells no entenen "lo espanyol" com un exercici d'aplicació de la justícia amb el respecte i la consideració cap a les persones amb talant liberal i democràtic. No, no ho entenen així els espanyolistes de n'Asnar. Si ho entenguessin, sabrien que sols es pertany a un poble o nació, un n'és sotmès per decisió i convicció, lliure i democràtica, i no perquè t'ho imposin per la força de les armes, o de les forces polítiques de coacció, represalies econòmiques o polítiques. No senyor Asnar, no podeu pretendre fer-nos espanyols tant si volem com si no. I fracassareu, senyor Asnar, perquè preteneu espanyolitzar-nos sense abans haver treballat per una justícia igualitària, aquella que no fa distinció entre "espanyols" encara que tinguin una cultura i una llengua diferent a la vostra castellana. Discrimina a gallecs, bascos i catalans. No som tractats iguals als pressupostos de l'Estat ni en desenvolupament social els col·lectius castellano-andalusos que els qui parlem llengües diferents a la vostra.

Començau per aquí, senyor Asnar. Adonau-vos senyor Asnar que si no tractau a aquesta unitat administrativa que es "Espanya" amb justícia i igualtat, pot passar que a alguns ens sembli millor pertànyer a unitats administratives semblants; Itàlia o Ale-

manya... Potser que si el poble mallorquí pertanyés a qualsevol altra administració, i no en parlem si fossim independents, seria tractat amb més justícia i tolerància que la que rebem per part d'un estat castellà amb connotacions extremistes passades de moda, avui que els estats hauran de donar pas a la unitat central que és Europa.

Senyor Aznar: deixau-nos ser el que som, no pretengueu uniformar-nos. Fracassareu, senyor Aznar, i amb vos ho farà la vostra cort d'imperialistes caducs i xenòfobs de nacionalistes castellans que cada dia vos donen ales que vos empenyen a cometre actes de capçòs, a donar més voltes al cargol de la coacció a tot allò que no és com vosaltres, a tots aquells que no parlen la vostra llengua i no tenen el mateix rei que vosaltres teniu o simplement no en tenim. A tots aquells pobles ibèrics que no se dobleguen a les vostres imposicions i explotacions de forma servil i humiliant, sinó que s'aixequen orgullosos i dignes, convençuts que és millor viure drets, assumint el preu a pagar, que viure agenollats suplicant el perdó d'un pecat que no hem comès. Senyor Aznar, no és cap pecat no haver nascut a Castella.

Als actes protagonitzats per les forces d'ocupació a Felanitx, cal afegir-hi les del Moll de Ciutat en contra de la representació de la joventut mallorquina que venia d'una trobada a Catalunya. Les forces d'ocupació actuaren amb desmesura sense cap motiu i amb molts de signes de xenofòbia i ignorància. I el mateix va passar a Inca amb motiu de la presència de mallorquins vestits a l'ample, que foren multats per aquest motiu, només per aquest motiu ja que no hi va haver cap incident ni provocació per part d'aquest mallorquins que veieren desfilar als "espanyols" que vestien el seu vestit típic (jaqueta de torero i capell cordovès ells i vestit de faralaes elles, davant la mirada complaent per part de les forces d'ocupació aznaristes. Sí, i a aquestes forces diuen que les comanda la regionalista i típica mallorquina senyora Cirer. Ω

VALLDEMOSA

Fa 13 anys que en Mateu Colom i Cerdà regenta l'Apotecaria de Valldemossa. La va obrir el seu oncle Llorenç Cerdà ara fa 80 anys i té la mateixa decoració i la mateixa prestageria d'aquell temps. Tel. 971 612 264

Fa 60 anys que en Josep Coll i Bardolet va arribar a Valldemossa procedent de Camp de Vanol, al Ripollès. Arrel de la rebel·lió militar del 1936, en Josep travessà els Pirineus i va passar tres anys per França i Suïssa, llavors arribà a Valldemossa. Tota la vida en Coll i Bardolet ha pintat, figuratiu i abstracte. El trobarem a ca seva, a la Plaça de la Cartoixa amb el seu amic el fotògraf de Sitges Joan Iriarte, fotògraf de famosos, entre ells la Família Reial Espanyola. Tel. 971 612 104

Fa 10 anys que en Miquel Amengual i na Joana Fiol obriren el Restaurant Ses Espigues a Valldemossa. En Miquel és pintor i na Joana decoradora, la qual cosa es reflecteix al menjador del restaurant, potser el millor decorat de Mallorca. Reconanen el porcellà de llet, la cuixa de xot amb pebres i la paella individual. Els dissabtes hi ha concert de piano. El mení val 2000 ptes. A la carta la mitjana és de 4000. A la foto, n'Agustina de Jaen, una de les cambreres Tel. 971 612 339

Fa 5 anys que en Pere Llabrés de Sóller regenta el Restaurant Can Pere a Valldemossa. Son pare el va obrir fa 33 anys. Despatxa la cuina mallorquina: El xotet rostit al forn amb patates, el caragols cuinats amb sofregit, el conill amb ceba. Se menja per una mitjana de 3000 ptes a la carta. Tel. 971 612 170

Fa 4 anys que en Gori Morei regenta la botiga de Regals Na Ventafocs a Valldemossa. A la foto amb n'Aina, na Maria del Mar i na Maria. Tel. 971 616 147

En Toni Vila és l'amo jove del Restaurant Sa Mata a Valldemossa. Despatxa la cuina mallorquina. Se menja a la carta a partir de les dues mil pessetes. Son pare, que és l'amo del local, el va obrir ara va 15 anys. Són del madrid. Tel. 971 612 542

Fa 17 anys que n'Antònia Mas regenta la Pizzeria Vesubi a Valldemossa. Se menja per una mitjana de 1500 ptes a la carta. A la foto amb el seu fill Antoni. Tel. 971 612 584

* Na Maria Mariona és l'actual propietària del Restaurant Marió de Valldemossa, un establiment obert ara fa 110 anys pel seu besavi Antoni Marió. Establiment hotelier amb molta història, ha hostatjat en Santiago Russinyol, n'Antoni Maura, el pintor Bernes, en Puig de Gole, EN Nils Burwitz, en Pons i Fullana, en Massalla Masimoto... Alguns d'aquest pintors pagaven en quadres, o na mariona els en comprava per decorar el menjador. Recentment en Narcís Serra hi anava a sopar acompanyat d'en Joan March del PSOE. Si hi voleu passar uns dies, telefonau al 971 612 122

MARIA ALBERDINA
CENTRE D'ASSISTÈNCIA A PERSONES MAJORS O INCAPACITADES
Carrer dels Trencadors, 1-bis
Tel. 971 445 101 s'Arenal de Mallorca

El trot és cosa nostra

La reinaxença de Son Pardo

MIQUEL ALEMANY I BATLLE

El passat 26 de juny l'Institut del Esport Hípic de Mallorca decidí tancar l'hipòdrom de Son Pardo per fer obres de millora. Aquestes obres, han tingut una durada de dos mesos, que han coincidit en l'època en que l'assistència al recinte hípic de la carretera de Sóller es troba buit de públic degut a que la gent passa de carreres i prefereix la platja que veure mametes que cavalls que corren amb un cabriol darrera.

Manacor ha sabut aprofitar aquesta tancada de Son Pardo. Aquest hipòdrom de la carretera de Artà, ha programat durant les setmanes del estiu corregudes durant dos dies, que foren els dimecres i els dissabtes a vespra. Hi ha hagut èxit de participació de públic assistent i han estat sobretot un èxit econòmic.

Dia 30 d'agost, es celebraren les darreres curses de dimecres vespre per mor de la reinauguració de la nova pista de Son Pardo, que fou el diumenge 10 de setembre, coincidint amb la celebració, dos dies després de la Diada de Mallorca, el 12 de setembre.

El programa constà d'onze carreres, amb trofeus lliurats a totes elles.

Un destacat propietari de cavalls, en Joan Pocoví, va fer gestions a França per tal de tenir el dia de la reobertura del hipòdrom de dos menadors destacats del trot internacional: Pierre Vercruysse i Joss Verbeeck.

Ambdós contenen amb un currículum de nombroses victòries conduint cavalls als hipòdroms d'arreu de Europa.

El dia de la obertura de Son Pardo, varen donar bona impressió, si bé només aconseguiren una victòria, ja que Verbeeck va fer primer conduint el cavall de dos anys "Flipper Star" i Vercruysse no va fer cap primer, però va estar a punt de patir un accident.

Vercruysse i Verbeeck son dos

gran menadors. La nombrosa gent que assistí

A Son Pardo, gaudí de les seves habilitats com conductors professionals de trot.

Joss Verbeeck, a més de ser gran menador de cavalls, és expert en provocar problemes amb els agents de Trànsit. Ha hagut de passar un cert temps a la presó per mor de la seva conducció temerària de cotxes sota els afectes del alcohol.

Les primeres autoritats del Consell Insular de Mallorca foren presents a la inauguració de la nova pista de Son Pardo. Maria Antònia Munar, després de inaugurar la pista de Son Pardo, va dirigir unes paraules d'agraïment a les persones que feren possible aquesta nova pista, principal motiu pel qual es varen fer aquestes obres de millora. La presidenta lliurà alguns trofeus a diversos conductors que varen arribar primer a la meta i parlà amb els dos Jockeys que assistiren a la reinauguració de Son Pardo. Munar lliurà plaques de reconeixement del Consell Insular de Mallorca per haver participat en aquesta reunió d'obertura.

El primer director que tingué Son Pardo, Joan Lladó, lliurà a Maria Antònia Munar un retrat dibuixat per ell. El públic que s'acostà a Son Pardo per veure com havien quedat les millores va sortir satisfet d'aquestes. Aquestes obres fetes per la empresa "Melcion Mascaró" de Manacor s'han fet en un temps rècord amb el hàndicap de treballar durant els mesos de estiu, temps en que no hi ha cap persona que no vulgui treballar.

El miracle de haver acabat les obres de millora, consistent en una nova pista que permetrà unes velocitats de rècord, un nou restaurant que encara no es troba inaugurat on antigament hi havia el "Bar Curva", uns peraltes noves, quadres i vestidors perquè els menadors es puguin vestir s'han fet en dos mesos.

Una novetat que s'ha produït també en el retorn de les activitats de Son Pardo fou que en les apostes hípiques, ha aparegut el quintet. Es tracta de endevinar l'ordre d'arribada de cinc cavalls. Per poder participar en aquesta correguda, és imprescindible pels conductors haver aconseguit 15 victòries.

El dia del debut d'aquesta nova aposta quedà desert. El cavall de Muro: "Alcon Blai", menat pel seu conductor habitual: Joan Bauzà "Càndil", va ser el primer equí guanyador d'aquesta nova aposta del trot mallorquí.

Si l'aposta del quintet té èxit a Son Pardo, caldrà que a Manacor la implantin als seus programes. El jugador necessita tenir més possibilitats de guanyar alguns diners de les apostes hípiques.

Es digne de elogi la decisió presa per Nicolau Tous, director de Son Pardo i president de l'Institut Hípic de l'Esport, d'haver consentit fer aquestes millores de Son Pardo a una època en que programar curses de cavalls de trot no era gens rentable. Recordem les nocturnes de l'any passat que foren un desastre econòmic. Son Pardo necessitava urgentment unes obres i Colau Tous ha donat aquesta passa important.

Cal felicitar a l'empresa "Melchor Mascaró" de Manacor per haver aconseguit aquest miracle de fer en poc temps aquestes obres de millores.

Esperem que el temps doni la raó al responsable de Son Pardo i als que dugueren a terme aquesta obra que Son Pardo necessitava.

Si surten vertaders campions com els jockeys que participaren a la reunió del 10 de setembre i cavalls bons de conduir i que facin molta via, haurà volgut la pena fer aquestes obres. Els cavallistes, menadors i els aficionats en general ho agraïren molt i el nostre trot serà respectat en tot el mon. Ω

ESPORLES

De tota la vida, la Família Nadal viu a una casa antiga amb molta de personalitat a sa Plaça d'Esportes, entre l'Església i l'Ajuntament. Tel. 971 610 065

Fa 14 anys que en Bernadí Boverri de sant Joan a qui veiem amb el seu fill Bernat, va obrir el taller de reparació de cotxes Can Bernadí a la Plaça. En Bernadí és el president del Grup Excursionista d'Esportes. Fou el primer que va travessar Sa Fosca. Tel. 971 610 817

ES PIL·LARI

Fa un any que na Caterina Castillo del Molinar regenta el Bar la Ponderosa al Pil·lari. Es la seu del Club de Petanca sant Francesc, club altra temps amb molts d'equips, però que enguany només se presenta amb un equip a la lliga just començada. Tel. 971 266 547

Fa 35 anys que n'Andreu Borràs regenta l'establiment Borràs Ferrers al Pil·lari. El seu sogre, mestre Perico, mort ara fa 3 anys, la va obrir ara fa 55 anys. Fan feina per las principals cadenes hoteleres de s'Arenal i han enviat treballs a les Illes Canàries, Santo Domingo i Cuba on aquestes cadenes han obert hotels. Tel. 971 265 972

FORNELLS

Fa 4 anys que en Juanvi Flores i en Diego Coll regenten el Restaurant es Cranc Pelut a Fornells. Se menja a la carta per 6.000 ptes de mitjana. Tel. 971 376 643

Fa 4 mesos que n'Enric Molina de Barcelona regenta la Immobiliària Etica Menorcat a Fornells. També te oficines a Maó, Platges de Fornells i Es Mercadal. Tel. 971 376 317

Fa 3 mesos que en Magi Jover ven el cupó de la ONCE a Fornells, s'Arenal d'en Castell, son Parc i Macaret. Tel. 657 287 673

CIUTADELLA DE MENORCA

Fa 25 anys que en Pep Quintana va obrir el taller de reparació de cotxes Quintana a Ciutadella. A la foto amb el seu nebot i dependent Francesc Quintana. Tel. 971 382 255

L'advocat Jaume Rado va passar per les parades de les joventuts nacionalistes a la Plaça Major de Ciutat amb motiu de l'Onze de Setembre.

Llibres de tots els Països Catalans.

Llibres infantils i juguetes.

Llibres de text.

Discos i cassettes.

Vídeos en català.

Servei de llibres estrangers.

Carrer d'en Rubí, 5
Tel./Fax: 971 713 821
07002 Ciutat de Mallorca

Ells també tenen nom i llinatge

JOAN CABOT CALÇAPECU

Segons els càlculs de Georges Bernanos, la repressió franquista va fer devers tres mil morts a les illes Balears, entre els anys 1936 i 1939. L'escriptor francès fou un testimoni privilegiat del que succeï aquells anys als cementiris i a les cunetes de Mallorca, perquè era addicte al nou règim i es movia lliurement arreu de l'illa. Josep Massot i Muntaner considera [vg. *Guerres civil i repressió a Mallorca*, Publicacions de l'Abadia de Montserrat] que les xifres de Bernanos són les que més s'aproximen a la realitat.

Ha passat el temps, i els estudis locals, la memòria civil i el *Diccionari vermell* de Llorenç Capellà ens han permès de saber el nom de la majoria de les víctimes. Sabem que els morts de Manacor es compten per centenars, i que a Porreres van matar tot l'equip de govern municipal. En la majoria dels casos, el demòcrates assassinats aquells anys no han estat honorats com pertoca -potser per por que, de tocar-les, les nafres es puguin reobrir. Mentre no arribin els reconeixements i homenatges pendants (i, en contrapartida, les condemnes pertinents), el nostre passat continuarà essent un pou de tabús i una font de traumes. La normalitat democràtica passa per aclarir -amb serenitat, amb fredor- els fets de fa seixanta i setanta anys. Vet aquí una assignatura pendent: aprendre a conviure amb el passat i superar la por als fantasmes.

Ha passat el temps, i tenim el dret (i l'obligació) d'investir el passat sense inhibicions. Per curar, les nafres demanen ventilació -altrament treuen pus, i fan pudor.

Sabem el nom de les víctimes, sí. I en molts de casos també sabem el nom i els llinatges dels

botxins -i si no els sabem, els podem arribar a saber. El tabú diu que val més no saber, i per tant no fer preguntes. Però això no s'hi val. Tenim dret a demanar-nos, per exemple, qui torturà i assassinà el regidor de Felanitx Rafael Estades 's'Esparter'; o -sense moure'ns de Felanitx- qui assaltà i destrossà l'apotecaria del batle Pere Oliver; o quina mà va empènyer el jutge de Pau de Felanitx, Pere Reus, cap al 'escamot d'execució. Tenim dret a demanar-ho i a saber-ho.

El dubte ètic ve ara. Si els sabem, tenim dret a publicar noms i llinatges, negre sobre blanc, per a empegueïment públic dels assassins que encara puguin ésser vius? La resposta no és senzilla. Depèn. Si el criminal ha confessat el crim, se n'ha penedit clarament, ha demanat perdó als familiars de la víctima, i s'ha ofert a indemnitzar-los d'alguna manera, crec que té dret al silenci, editorial i potser fins i tot -no ho sé- a la respectabilitat pública. Però si l'occidit fugí d'estudi, no admet la culpa, no es penedeix ni demana perdó als familiars del cadàver, ni es fa el propòsit de compensar-los en la mesura del possible, no té els drets que podria tenir (al silenci editorial, al bon nom, a la respectabilitat pública). I, ves per on, el segon grup és molt més nombrós que el primer.

Per tant, que ningú s'estranyi si qualcú comença a publicar trinxes d'un nou *Diccionari vermell* de la banda dels matadors, perquè tenim dret a escriure la història dels pobles de Mallorca sense vergonyes ni forats. I vosaltres, fills i néts dels assassins, no passeu pena, perquè no sou responsables del que feren els vostres pares o padrins, per molt que us hagin llegat el llinatge. Ω

Universitat de Solsona

El mapa universitari català té pendent dues assignatures. La universitat de Solsona i la de Tortosa.

Ambdues universitats van ésser clausurades 'manu militari' per el monarca franco-espanyol Felip Vè, a resultes del desenllaç del 11 de setembre de 1714.

En un moment en que alguns líders d'opinió parlan de la fi del cicle reivindicatiu, sense afany victimitista, cal recordar que les destrosses originades pels detractors de la nació catalana perviuen fins al moment present.

Com seria avui Solsona si hagués mantingut la seva universitat? No és una pregunta innocent. Els succedanis, mitjançant el mateix seminari del bisbat de Solsona, on es va formar l'escriptor i capellà Josep Maria Ballarín, no han fet si no demostrar tot el que podia haver estat aquesta ciutat prepirinenca.

Les generacions contraries als ideals invasors s'han succeït d'una manera continuada per la fidelitat a referents molt bàsics. El més important: la llengua. I, com un participant em va manifestar en un recent col·loqui entorn el significat de l'onze de setembre, "he viscut sense conèixer que tenia una pàtria". Als 14 anys es va posar a treballar dins un programa duríssim d'honoraris. I, ara, als 84 anys ha descobert el seu origen nacional. El règim franquista no li va permetre descobrir aquesta possibilitat. Li va negar la identitat i el va explotar. Després de tants anys, el desconcert per la presa de consciència nacional el paralitza. Ha

viscut, i s'adona que sols ha viscut per treballar, al peu del torn, dia rera dia, mentre d'altres, provinents de terres llunyanes, es feien amb el domini de la seva ciutat i la seva pròpia vida. Per molta gent gran, és la desil·lusió de la vellesa. Creien que podrien descansar al retirar-se, i en la reflexió de tantes estones de lleure, el seu balanç és pobre. No han pogut vibrar amb el referent d'una nació que sempre els ha necessitat.

No és possible plantejar la fi d'un cicle reivindicatiu. Ni ara ni mai. La llibertat d'un poble com la de qualsevol persona, s'ha de conquerir cada dia. Aquí potser, l'autèntica lliçó de la Diada nacional.

Cap derrota pot anorrear el desig de llibertat. Avui, segurament, caldrà estudiar noves formules, sobre la base dels drets col·lectius, per desfer l'afany opressor dels polítics castellans. Reivindicar la llibertat no és un dret sinó una obligació. Aquesta, encara ens cal per poder afirmar la nostra identitat.

Molts polítics, entre ells també en Casas (d'UDC), no coneixen la realitat. No volen admetre la serietat amb que cal tractar el fet nacional català. Altres, l'escarneixen com els Piques o els Borrells. I, tot plegat, no fa sinó desanimar els qui des del poble malden per perseverar en el respecte natural i la defensa nacional. Ω

Llorenç Prats-Sagarra
editor-adjunt de "Catalunya Campus"
lloprats@teleline.es

A L A I O R

Fa 15 anys que en Biel Mercadal regenta la Carnisseria Mercadal a Alaior. La va obrir son pare en Biel Mercadal de es Mercadal i sa Mare Rosa Ripoll de Perelada a l'Ampordà l'any 1947. Tel. 971 371 088

Fa 12 anys que en Joan Florit fa de mestre de cases. Amb 10 operaris fa obres noves i reformes. Tel. 609 569 880

Fa mig any que en Nick Hewintson de Londres regenta la botiga Forse Europa a Alaior. Ven aparells de protecció elèctrica contra els llamps. Tenen sucursals arreu dels Països Catalans. A la foto amb les seves col·laboradores. Tel. 971 371 745

Fa 8 anys que na Pilar González regenta la Peixateria del costat de l'Església a Alaior. A la foto amb sa filla Eva Garriga que l'ajuda durant l'estiu. Tel. 649 591 392

Fa 8 anys que en Manolo González regenta la Perruqueria de senyors González a Alaior. Són pare, es Barber des Ramal, la va obrir l'any 1952. Tel. 971 378 469

Fa 6 anys que n'Anna Ametller regenta la Perruqueria Ametller al carrer de sant Nicolau d'Alaior. Al a foto amb sa ajudant Maria Alonso. Tel. 971 371 850

Fa 8 anys que na Begonya Riudavets va obrir la Botiga de Fruites sa Lluna al carrer del Ramal d'Alaior. Tel. 971 378 621

ALAIOR

Fa mig any que n'Antoni Pallisser és el president del Club de Jubilats d'Alaior. Són 942 associats que fan tota classe d'activitat lúdiques. Dia 19 de juliol anaren a Cala Rajada, ara dia 12 d'octubre hi tornen i donaran una volta per diferents indrets de Mallorca, de fet els trobarem passejant pels carrers de Valldemosa. A la foto amb el vice president Pere Pons i el vocal Lluís Carres. Tel. 971 378 567

En Jaume Cardona és l'amo vell de l'empresa Formatges Torralba a Alaior, el titular de la qual és el seu fill Nicolau. Els pagesos els duen el formatge tendre, ells el curen i comercialitzen. Son pare, en Pep Cardona que havia estat de missatge a la possessió de Torralba en la seva joventut, va obrir aquesta empresa ara fa 60 anys. Tel. 971 371 128

L'any 1964, en Bartomeu Vilallonga i na Caterina Pons obriren la botiga d'esparteria i calçat típic menorquí can Vilallonga a Alaior. Tel. 971 371 319

S A C A P O L A D O R A

JOAN PLA NO TÉ QUI LI ESCRIGUI

Ningú no escriu al Diari de Balears que cada cop presenta un perfil més pròxim al del renegat "botifler", tot i que tenim constància que hi ha molta gent empipada pel fet que un diari que es pretén seriós tenguí en nòmina un dibuixant caracteritzat pels seus insults constants a la majoria dels seus lectors (i compradors!).

En coneixem més d'un que ha volgut presentar un llistat de subscriptors que es donassin de baixa massivament, però nosaltres els hem convençut que no val la pena fer tanta feina per qui en el conjunt del DdB no fa l'alçada d'un ca ajagut. Veurem fins on podem aguantar l'envestida...

Al DdB de dia 9 de setembre parla d'un separatista que cobra el seu sou de funcionari en pessetes espanyoles, quan la realitat és que som nosaltres els qui pagam amb els nostres impostos els serveis que l'administració pública presta aquí i a bona part de les terres d'Espanya.

Venga, va... un angelot...please!

VICTORIA FEDERICA

Què ens costarà? Despeses d'escolta, activitats d'agenda... Aquí no val allò de "on mengen dos, mengen tres".

El seu pare, per cert, va fer un comentari molt intel·ligent en relació al naixement del seu fill: *El pobre és idéntico a su madre*, va venir a dir (segons tall d'imatge i so -9 de setembre- de l'espanyolíssima Tele5).

Ah!, el *Código Civil* permet el canvi de nom sota certes condicions.

EXÒTICS VERDS

Són realment aguts. Ens alegren la vida amb les seves meditacions. A mitjans de setembre es varen reunir a Palma per discutir sobre la conveniència de mantenir-se en el Govern o bé sortir-ne. Realment era un debat de cara a la galeria, perquè un partit que té més càrrecs a dit que militants activistes no té la més mínima possibilitat de deixar les poltrones sense crear-se molts d'enemics en el seu propi interior. Això sí, l'aspecte més interessant de la qüestió és que per allà hi havia qualche militant (nosaltres diríem pocs més de dos) que realment es creia que la discussió era seriosa i que allò no era un simple cop d'ull als seus votants, sobretot tenint en compte que a Eivissa ja els han castigat electoralment per governar amb la resta de forces progressistes i s'han d'anar espavilant si no volen acompanyar en Grosske al PSOE (els socialistes comenten engrescats un fixatge que ja donen gairebé per fet després del desastre que asseguruen patirà Esquerra Unida a les properes eleccions); un excel·lent fixatge, per cert, si s'arriba a produir: llàstima que els beneficiaris siguin jacobins!

MANIPULACIÓ ESTADÍSTICA (I)

El creixement econòmic d'Alemanya serà d'un 3% i el d'Espanya d'un 4%, segons fonts del govern espanyol. Ja, però els rècords olímpics d'atletisme també creixeran molt poc (només algunes centèsimes de segon), mentre que el veïnat de la cantonada pot haver passat de fer 100 metres en 18 segons a fer-los en 14.

MANIPULACIÓ ESTADÍSTICA (II)

L'atur a Espanya ha passat d'un 24% a un 15%, mentre que a França han passat d'un 12% a només un 9%, segons Rato. Fantàstic, però l'atur a Espanya és d'un 15% i no d'un 9% com a França i, per molt que repeteixin que *Espania va bien* ja veurem com s'ho fan a partir d'ara per reduir aquests percentatges. Són conscients que hauran de canviar la cançoneta, però mentre reti...

AMIGOS DE LES MULTINACIONALS

El govern espanyol ha "regalat" l'espai de radiofreqüència destinat a la telefonia anomenada de tercera generació a unes multinacionals, entre les quals hi ha *Telefónica*. Alemanya, pel seu costat, les la subhastades al millor postor i n'ha obtingut uns ingressos fabulosos per a la hisenda pública.

Ara, el govern espanyol es pretén justificar dient que el procediment

seguit a Espanya permetrà que les inversions de les empreses beneficiàries aquí siguin superiors a Alemanya, per exemple, cosa que no ens acabam de creure, perquè allà on tenen més inversió és on més han de guanyar per recuperar-la i ens temem que els beneficis obtinguts a Espanya acabaran invertint-se en bona part a Alemanya o a altres països que han venut l'espai de transmissió per radiofreqüència a preu d'or o de platí.

LLIBRES DE TEXT

A França, per exemple, durant l'educació primària els llibres els aporten les institucions educatives, els usuaris tenen l'obligació del folrar-los i de mantenir-los en bon estat per poder-los transmetre als alumnes del mateix curs de l'any següent. Qui sotmet el llibre a un deteriorament excessiu, el paga en acabar el curs i punt i acabat. Com podeu veurem, hi ha coses que són possible amb una inversió pública limitada i, a més, tenen un elevat component ecològic i de socialització per als més joves.

MANCA PEDAGOGIA

En l'enquesta encarregada pel Govern el passat mes de juliol, un 58,7% dels ciutadans considera que feim una aportació fiscal excessiva a Espanya, mentre que només un 36,6% estima com a massa escàs el grau d'autonomia de les illes Balears.

Aquestes xifres són contradictòries, òbviament, ja que hauríem d'esperar que les respostes entre espoli fiscal i poder polític anassin en paral·lel, de la qual cosa deduïm que el Govern podria fer qualche cosa més que plorar per com som de desgraciats davant la incomprensió que patim per part del govern espanyol.

MÉS DESSALADORES?

+ dessaladores = + consum energia (conseqüència directa)
+ dessaladores = + creixement turístic (potencialment) = + dessaladores
+ dessaladores = + consum d'aigua (lleï oferta-demanda) = + dessaladores

Si els tècnics diuen que és la solució idònia i Antich i Matas es posen d'acord en aquest tema, què faran Els Verds amb la Consellera de Medi Ambient?

Fora del PP i del PSOE hi ha vida, però... és vida intel·ligent?

FLAQUER vs. MUNAR

El *pepero* Joan Flaquer va declarar que "Això no és el País Basc, aquí no hi ha un sentiment d'enfrontament entre nacionalistes i no nacionalistes", en referència al discurs de la presidenta del Consell de Mallorca la diada del 12 de setembre.

El que no digué Flaquer, és que el seu partit treballa pertot arreu fomentant l'ultranacionalisme espanyolista i desqualificant els nacionalismes que no siguin l'estrictament espanyol, cosa que està afavorint l'enfrontament (per radicalització estimulada) entre nacionalistes d'una i d'altra tendència.

MATRÍCULES ESPANYOLES SENSE LA Ñ

La sacrosanta "ñ", essència de l'espanyolitat, emblema de la RAE, caràcter defensat *hasta la muerte, por Dios y por España* -així, amb "ñ"- desapareixerà de les matrícules dels cotxes.

Deu esser per això que la mala llet l'han esbravat suprimint els distintius autonòmics. *Santiago y cierra Espana*.

SALARIS

Mitjana a Madrid: 257.655 pessetes.

Mitjana a Catalunya: 234.107.

Mitjana al País Valencià: 197.570.

Mitjana a les illes Balears: 196.109.

Els espanyols encara ens condecoraran per esser la "Comunidad" més rica d'Espanya. Mentrestant, els nostres governants segueixen pasturant idíl·licament. Ω

L'antifranquisme a Mallorca. VII LLIBRE

(Les lluites dels anys noranta)

En defensa del català. Per la independència dels Països Catalans. El "Comité de defensa de S'Arenal de Mallorca" (i II)

MIQUEL LÓPEZ CRESPI

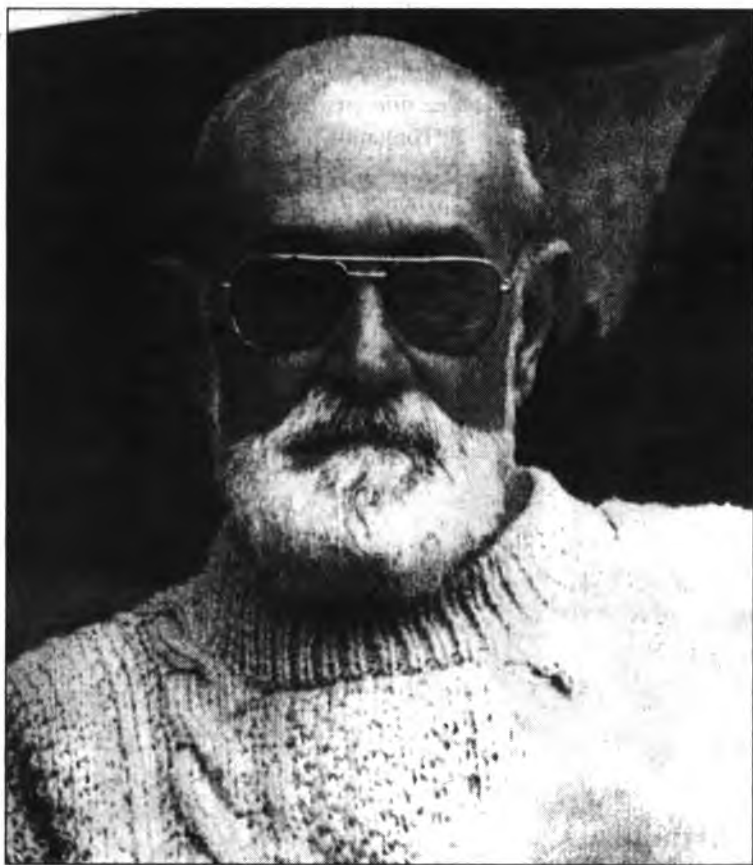
Juntament amb Llompart de la Peña, Jaume Santandreu, Guillem d'Efak i Biel Majoral, organitzarem el "Comité de defensa de S'Arenal de Mallorca"

És evident que qui signa aquest article mai no ha combregat amb el racisme ni amb la xenofòbia. Però els elements del PSOE que encapçalaven la campanya contra S'Arenal a finals de l'any 1992, el que volien era silenciar una revista catalana. Per això, quan em trucà en Gracià Sánchez (que actualment dirigeix l'excel·lent publicació en la nostra llengua Puntinformatiu de Pollença) i em llegí el comunicat de solidaritat en favor de Mateu Joan Florit i de la revista represaliada per no rebre publicitat institucional (una forma gens amagada d'anar asfixiant-la), de seguida m'hi vaig afegir.

Uns dies més endavant, juntament amb Josep M. Llompart, Jaume Santandreu, Guillem d'Efak i Biel Majoral, organitzarem el "Comité de defensa de S'Arenal de Mallorca". Comité que, durant mesos i mesos, treballà activament per salvar aquesta publicació en català.

En Gracià Sánchez em llegí per telèfon el comunicat ("Als nostres subscriptors, lectors i simpatitzants"), al qual, sense dubtar ni un minut, em vaig adherir.

La declaració que impulsàrem, en defensa de la llibertat d'expressió (i que sortí publicada a S'Arenal durant molts mesos juntament amb les fotografies dels impulsors del Comité) deia així: "S'Arenal de Mallorca [l'actual Estel] passa per uns moments difícils atès que s'han amuntegat a l'horitzó dues amenaces. Per una part una dura recessió econòmica que afecta amb més intensitat la petita i mitjana empresa mallorquina. Aquest fet, que perjudica també el conjunt de la premsa en general, ha provocat una reducció dels ingressos per publicitat que han estat compensats en gran part per l'augment constant de vendes i de subscriptors. Hi ha emperò una segona amenaça més important. Durant l'any

Llompart de la Peña.

1992, S'Arenal ha vist retallat en més d'un 95% la publicitat oficial de les institucions a causa de la persecució política de què som víctimes".

La declaració més forta era emperò la del mateix "Comité de defensa" (Llompart, López Crespi, Santandreu, D'Efak i Majoral) quan, d'un forma valenta, denunciava la caça de bruixes a què era sotmesa la nostra revista

La declaració més forta era emperò la del mateix "Comité de defensa" (Llompart, López Crespi, Santandreu, D'Efak i Majoral) quan, d'un forma valenta, denunciava la caça de bruixes a què era sotmesa la nostra revista. Signat el 20 de gener de 1993, el manifest en defensa de la llibertat d'expressió deia textualment:

"S'Arenal de Mallorca, el mitjà de comunicació escrit en llengua catalana més popular i de més tirada a Balears, durant el transcurs de l'any 1992 ha vist reduït en més d'un 95% la publicitat institucio-

nal a causa de les pressions i gestions, fins i tot parlamentàries, realitzades per gent colonitzadora al servei de l'estat espanyol. S'Arenal de Mallorca és una publicació en llengua catalana fundada l'any 1979, que va sorgir i s'ha mantingut dins una zona difícil d'alta concentració turística i de forta immigració. S'Arenal de Mallorca s'ha caracteritzat per la defensa constant de la llengua de la nostra nació, per constituir una eina puntera en defensa de la nostra identitat nacional, per crear consciència de poble i per defensar les llibertats democràtiques. Els/Les sotassignants sollicitam a les autoritats públiques que no discriminin S'Arenal en matèria de publicitat institucional i consideram que és injust utilitzar els fons públics com a instrument de coacció per intimidar la llibertat de premsa. Tot demòcrata s'hauria de mobilitzar davant la caixa de bruixes i l'atemptat contra la llibertat d'expressió de què és víctima un mitjà de comunicació que, com S'Arenal, s'ha distingit per acollir les opi-

nions més diferents i per respectar el dret de rèplica. Per tot això, exigim als màxims responsables del Govern Balear, del Consell Insular de Mallorca, dels Ajuntaments etc., que acabin amb aquesta discriminació i que a més no continuïn amb l'imcompliment de l'article 32 de la Llei de Normalització Lingüística que estableix: *Els poders públics de la Comunitat Autònoma donaran suport econòmic als mitjans de comunicació que emprin la llengua catalana de forma habitual*. En una societat normal hauríem fet un 'Aplec d'Amics': En aquests moments, davant la injusta discriminació de què és víctima S'Arenal ens veim obligats a constituir-nos en **Comité de Defensa**". I signàvem: Josep M. Llompart de la Peña, Guillem d'Efak, Miquel López Crespi, Biel Majoral i Jaume Santandreu.

Ens ajudà també (per fer veure l'amplitud de les mostres de solidaritat amb S'Arenal) les declaracions de la diputada d'ERC al Parlament espanyol Pilar Rahola

De seguida nombrosos intel·lectuals, polítics, treballadors de totes les Illes i d'arreu els Països Catalans ens donaren suport. El Comité de Defensa no era sol, sortosament! El 15 de maig de 1993, Cecili Buele, exconseller de Cultura del CIM i aleshores portaveu de la Federació d'Associacions de Veïnats de Ciutat, declarava: "Trobo que no hi ha dret que llevin la publicitat a l'únic periòdic en català de les Balears i que donin tants de duros als diaris i revistes forasteres de Ciutat". El músic Toni Roig (del conjunt Al-Mayurqa) deia: "Les nostres institucions pensen en castellà i oblidem que aquest país té una cultura pròpia". En el número de S'Arenal de l'11 de març de 1993, jo mateix declarava: "És un atemptat a la llibertat d'expressió. En una societat democràtica no es poden fer aquestes coses si es defensen unes idees amb la intel·ligència i la ploma. Per tant, els responsables d'aquesta discriminació han demostrat el seu dogmatisme, el seu sec-

tarisme més accentuat, fent veure que de demòcrates no en tenen res de res i que han caigut en actituds feixistes contra la llibertat".

Ens ajudà també (per fer veure l'amplitud de les mostres de solidaritat amb S'Arenal) les declaracions de la diputada d'ERC al Parlament espanyol Pilar Rahola. En el número del 15 de juliol de 1993 aquesta diputada deia:

"Si hi ha hagut un acte de prepotència per part del PP-PSOE contra L'Estel no és res més que la constatació novament de la poca cultura democràtica que tenen alguns partits respecte els mitjans de comunicació. I amb això vull ésser molt clara. Encara hi ha una herència feixuga del passat que fa creure a alguns partits que detentar el poder és detentar la llibertat d'expressió. Vull apellar a aquests partits perquè rebusquin en l'interior de la seva cultura democràtica i que tinguin la grandesa d'ésser capaços de viure en una societat amb mitjans de comunicació que no li són propers. I òbviament no discriminant-los perquè formen part de la realitat complexa i plural que ha de tenir una societat".

I l'escultor Miquel Morell, sempre a l'avantguarda de la lluita per la llibertat del nostre poble ja des del temps més foscos de la dictadura, feia saber el 15 de març de 1993: "Es pot estar d'acord o no amb un article però decidir la retirada de publicitat és un acte antidemocràtic quan es gasten milions i milions amb actes culturals que no tenen res a veure amb la cultura". Miquel Salom, director de Revetlla de Son Ferriol, explicava la seva posició declarant:

"Els doblers del nostre govern s'ha de gastar amb les coses nostres, periòdics, ràdio, TV en català. S'ha de promocionar el folklore i els grups culturals".

El poder volia acabar amb un mitjà d'expressió incòmode. Igual que quan una mica més endavant, l'any 1994, vaig publicar un petit resum de les meves memòries de la clandestinitat, el llibre L'Antifranquisme a Mallorca (1950-1979), tota la colla del carrillisme

L'ANTIFRANQUISME A MALLORCA VII LLIBRE

de M. López Crespi

Cada quinze dies a **L'ESTEL** (d'agost de 2000 fins a l'agost de l'any 2001)
Per demanar números endarrerits, telefona al **971 26 50 05**

E P I I

**PARES, EDUCAU-ME EN
CATALÀ, A MALLORCA HI HA
EL MEU FUTUR**

Guillem d'Efak

illenc (antics militants o simples simpatitzats del PCE, de l'estalinisme espanyol) em criminalitzaren -i a tota l'esquerra revolucionària de les Illes i de l'Estat quan, en un immud pamflet ple de mentides, calúmnies i tergiversacions volien fer creure que els marxistes i comunistes (OEC, MCI, LCR, POR...) havíem estat al servei de la policia política del franquisme. Signaven l'immud pamflet Ignasi Ribas, Alberto Saoner, Antoni M. Thomàs... No es ficaven amb la dreta, amb els hereus del franquisme amb els quals havien pactat, en temps de la transició, el repartiment de les poltrones institucionals a canvi de l'abandonament de la lluita per la República i l'autodeterminació. No. Potser l'origen familiar d'algun d'ells els obligava a continuar atacant l'esquerra? Preferien criminalitzar els revolucionaris (OEC, CNT, MCI, etc.) que no pas atacar els hereus del franquisme. L'"enemic" era, en aquest cas, un escriptor independent (l'any 1994) que des de començaments dels anys seixanta havia lluitat activament contra el feixisme en els fileres del marxisme revolucionari de les Illes, dels republi-

cans que no pactaren amb el franquisme reciclat.

Ara, amb la criminalització de **S'Arenal**, ens trobàvem amb una història una mica semblant. La calúmnia i l'insult com a arma d'extorsió, de xantatge.

El primer manifest que em llegí Gracià Sánchez i al qual vaig donar la meua aprovació de seguida (i que va ser publicat a **S'Arenal** el dia 1 de febrer de 1993) deia:

"La caça de bruixes contra **S'Arenal** és per damunt de tot una persecució política contra la llibertat de premsa i contra un mitjà de comunicació independent en llengua catalana. Davant aquesta injustícia i per fer front a aquesta situació difícil, ens veim obligats a fer una crida a tots els subscriptors, lectors i simpatitzants i hem posat en marxa una subscripció voluntària de suport. En aquests moments una subscripció anual a **S'Arenal** (24 números) costa 3.000 pessetes, una quantitat que si la dividim pels 365 dies de l'any surt a una xifra als voltants de les 8 pessetes diàries. La subscripció de suport suposa doblar aquesta xifra i pagar 6.000 pessetes anuals, això mentre duri aquesta injustícia. Totes les persones que vulguin ajudar **S'Arenal** d'aquesta manera es poden posar en contacte amb la nostra redacció".

Mentrestant les mostres de solidaritat a S'Arenal i a les declaracions del nostre Comitè de Defensa augmentaven de dia en dia

No cal dir que aquesta primera crida va ser massivament escoltada pels nostres subscriptors, lectors i simpatitzants. I va ser precisament a l'escalfor d'aquella campanya, amb la incorporació de nous col·laboradors, d'actius membres de la resistència antifeixista dels anys seixanta i setanta, amb excel·lents escriptors i militants de diversos partits independentistes i d'esquerra dels Països Catalans, com **S'Arenal** (l'actual **Estel**) s'anà consolidant, situant-se sempre a l'avantguarda del nostre deslliurament nacional i social. Ω

- I N D E P E N D E N T I S M E -

Com cada 11 de setembre, milers de persones demanen la independència dels Països Catalans

BARCELONA.- Durant tot el dia es van anar repetint els actes i protestes per tot el centre de la ciutat, en defensa de les llibertats nacionals i de la justícia social. Ja a les 10 del matí, es va celebrar, al carrer Ferran, l'homenatge a Gustau Muñoz, jove de disset anys assassinat per la policia l'onze de setembre de 1978. Diferents parlaments, mítings i xerrades es van celebrar al Fossar de les Moreres i al Passeig del Born, mentre milers de persones passejaven pel barri, on es podien trobar parades amb material polític i informació de diferents col·lectius i organitzacions, entre les que es podrien destacar la presentació de l'anuari de l'organització juvenil Maulets, la presència del col·lectiu bretó ENGAM i la xiulada que un grup de persones van dedicar als representants del PP que anaven a fer l'ofrena floral al monument a Casanova; també durant la celebració d'aquesta ofrena per part de tots els partits polítics, es va desplegar una pancarta recordant els 2.727 dies de l'assassinat, per part d'un policia, de Pedro Álvarez. A les 5 de la tarda unes tres mil persones es van manifestar des de la Plaça Urquinaona fins al Passeig del Born convocades, principalment, per Maulets, Endavant, MDT i la Comissió 11 de Setembre, durant la qual es van cridar consignes contra la policia i a favor de la independència, es va llançar pintura vermella als jutjats del Passeig Lluís Companys per tal de denunciar la repressió que des d'aquest edifici s'administra, i es va retirar i destrossar la placa floral del PP; al finalitzar la protesta Endavant va realitzar un míting, i més tard unes deu mil persones van omplir l'Arc de Triomf en un concert organitzat per la Comissió Onze de Setembre i on es va combinar les actuacions musicals amb diferents parlaments. *Contra-Infos 12/9/00*

Actes a pobles i comarques

PAÏSOS CATALANS.- Per motiu de l'onze de setembre es van celebrar actes i manifestacions a diferents pobles i ciutats catalanes. A Girona l'MDT i Maulets van reunir a un miler de persones en una manifestació el mateix dia 11. Al barri de Sants es va organitzar un acte, convocat pel Casal Independentista "Jaume Compte", que va aplegar a més d'un centenar de persones el dia 10 al vespre. Tenim constància de molts altres actes, però que no han arribat a la nostra redacció. *Contra-Infos 12/9/00 Ω*

Comunicat Nacional.- MAULETS

c/ Nou 31, bx.- 08301 Mataró Tel: 937 551 915-676 80 70 05

Contra el feixisme, contra la repressió

Dissabte 9 de setembre la seu veïnal del c/Olzinelles, el Centre Social de Sants, va ser objecte d'un atac feixista: uns individus hi van llançar tres còctels molotov. L'objectiu dels feixistes obeeix a un intent d'intimidació i crear por al moviment veïnal santsenc davant la sol·licitud de recuperar la Plaça dels Països Catalans per a la gent del barri el dia 12 d'octubre. En aquest mateix indret i en aquest mateix dia, els fatxes s'hi concentren des de fa uns anys, amb el vist-i-plau institucional i amb l'oposició veïnal i social. Ara per ara, la delegada del govern del PP a Catalunya, Júlia García Valdecasas, té l'última paraula...fet que ha provocat un gran malestar entre el veïnat de Sants, que veu com l'estratègia de criminalització dels moviments socials catalans adoptada pel PP pot tornar a fer servir la vila de Sants com a escenari de confrontació amb l'excusa de protegir i tolerar la llibertat d'expressió dels feixistes.

A tot això cal sumar-hi el pes implacable de la repressió espanyola damunt dels moviments socials catalans i especialment contra el jovent català més combatiu. L'anunci de la reforma del Codi Penal vigent va dirigida a reprimir més i amb més impunitat tota resposta a la política espanyolista i de dretes del PP. El govern d'Aznar, engegat en la seva guerra contra l'independentisme basc, pretén fer passar el poble català pel mateix adreçador: mesures policials en comptes de solucions polítiques i millores socials.

Com a colofó, diumenge 17 de setembre s'ha fet pública la intenció de la Judicatura espanyola de fer efectiva la sentència condemnatòria d'un any i mig de presó contra els set joves encausats

pels fets del 12 d'octubre de 1998 a Sants. Com a mínim tres d'ells, per la seva condició d'insumisos al servei militar, poden ingressar a la presó en els propers dies.

Davant d'aquesta tirallonga de fets repressius relacionats amb la lluita antifeixista, **Maulets, el jovent independentista revolucionari, vol expressar a l'opinió pública:**

- 1. Maulets s'oposarà enèrgicament a la diada de la Hispanitat**, fent ús de tots els seus mitjans i efectius militants per a impedir l'expressió pública del feixisme, tant a la Plaça dels Països Catalans de la Vila de Sants, com arreu de la nació catalana.
- 2. Maulets se solidaritza amb el moviment associatiu i veïnal de Sants**, davant els atacs feixistes soferts, així com davant de les pressions judicials, institucionals i mediàtiques que puguin patir.
- 3. Maulets se solidaritza amb els joves antifeixistes encausats, i que poden entrar a presó en els propers dies**, en els incidents provocats per la policia espanyola el 12 d'octubre de 1998 en la dissolució de la manifestació antifeixista de Sants.
- 4. Maulets responsabilitza al govern del PP**, a Júlia García Valdecasas i a la seva política policial i repressiva, de la situació repressiva en la qual viu sotmès el jovent català més combatiu i compromès amb la llibertat del poble català

El combat Maulet continua! Visca la Terra! Ω

Països Catalans, 18 de setembre del 2000

S'ARENAL

Des del mes d'abril, en Roman Nieves i el seu soci en Sebastià Riera regenten el GYM Dinàmic Centre a l'edifici Los Soles, al costat del Mercat de S'Arenal Tel. 971 441 596

"La mort de Guillem"

JAUME FUSTER

Capítol "Els fets" del llibre "A la Mort de Guillem". Editorial Tres i Quatre. València, març 1996.

La plaça de Montanejos plena de gom a gom, la nit benigna d'abril i el ganivet automàtic de guardes marrons que espera pacientment a la butxaca de Gerónimo. I la conversa dels divuit anys, la il·lusió i la passió, com si Agnès i Jaume i Ferran i els altres fossin els únics a la plaça i no se sentís l'udol dels llops que sura per damunt de les paraules, premonitori. Perquè els havia vist a l'autobús, dos dies abans i els havia reconegut.

-Aquell parell són dels de Marxelenes. Mala gent -va avisar als companys-. No els féu cas, em cerquen a mi.

I la plaça és una ronda de gent, lents dispèptics del balneari que fan la volta abans d'anar-se'n al llit, jovent que entra i surt dels locals, davant la indiferència dels del poble que fa estona que han apagat la tele i miren de dormir, tot i el soroll que puja del carrer, "maleïts forasters que trenquen la pau els dies de festa", com si no se sentís el clam de l'acer, assedegat de sang jove.

Guillem va parlant amb Agnès i amb Ferran. Riuen. Passegen lentament, gloriosament, davant l'església del poble, amb l'urc dels divuit anys i un davassall de vida que se'ls enfila per l'espina, els escalfa la post del pit i els guspireja als ulls.

De sobte, se li enfosqueix la cara, se li tensen els músculs i la sang li bateja als polsos, premonitòria. Els ha vist, fatxendes, a l'aguait.

-Els de Marxelenes ens controlen. Alerta!

Però la ronda de gent continua, els allunya, els amaga, els cobreix, els separa, en un joc macabre del gat i la rata, del ganivet automàtic de guardes marrons que s'ofega de desig a la butxaca de Gerónimo, de la mà entresuada de Pablo que requereix perllongacions d'acer.

Carrer de Sant Vicent a les petites. Pablo i Gerónimo s'acosten a Guillem. Els altres del grup de Marxelenes, una mica més enllà, vigilen. I l'udol del llop s'imposa a la bonior de l'ambient, i trenca els vidres de la nit i de la calma.

-Ei, tu, SHARP de merda! -l'un.

-Jo sóc nazi -l'altre.

-Llepaculs de moràpios i negrates! -l'un.

-Me cague en ta puta mare i en ton pare si saps qui és -l'altre.

-Quan manen els meus, us penjarem a tots els independentistes pels collons a la plaça de bous -l'un.

-I farem de València la capital del Quart Reich, l'altre.

-Heil!

-Heil!

I els braços drets es tesen a la romana, assenyalant la negror del cel, com si volguessin estrangular les estrelles en un holocaust renovellat.

El temps es congela. Dies després, els teus amics es fan creus que tot passés en uns segons. És com si les busques dels rellotges de Montanejos s'haguessin aturat a mig camí entre dos quarts i dos quarts de cinc de dues de la matinada, en un ralenti que repetiran i repetiran en cerca de tots els detalls, esventats per la sang que ha de brollar i malmetre's pel carrer de Sant Vicent.

I tu, Guillem A., fill de Guillem i de Carme, t'alzines amb l'ira dels justos. La provocació ha ferit el nervi mateix de la teva essència. La igualtat, la pau, el país. És com si una descàrrega elèctrica et tés els músculs i et drecés els pèls. Saps que tens raó i vols cridar-ho per fer callar el verí provocador.

-Feixistes! -els crides.

No tens por. Ets jove, ets fort, t'amara la claror d'una vida intensa, et protegeix la profunda saviesa de la gent del teu poble, t'empenyen l'amor, la veritat i la justícia.

-Me cague en la puta, els racistes eixos de Marxelenes! -crida Ferran, en veure't acorralat.

Ell i Arantxa, amics teus, s'acosten per trencar el cercle, amb un gest de precaució que et dirigeixen i que vol frenar-te per evitar allò que ja ningú, ni res no podrà evitar. Et coneixen, Guillem, i saben que no defugiràs el perill, que t'enfrontaràs a la provocació, que desafiaràs la foscor amb la fermesa dels teus ulls malalts i les úniques armes de la veritat i de la raó.

Però Pablo els frena. Hi està acostumat. Són moltes agressions, moltes provocacions, molts assalts els que mouen el seu puny dret. I els artells colpegen amb força la cara de Ferran. El xiquet trontolla. Arantxa l'estira. Retrocedeixen tots dos.

-Mira com fuig este cabró! -crida el de Marxelenes, amb raurac brutal, als companys que riuen i criden.

Ho has vist, Guillem, i t'has adonat que ja no valen les paraules, que ara tot es redueix al gest bestial. La violència que detestes, l'única que entenen ells, que els fa sentir importants, segurs en un món d'inseguretats que odien perquè no entenen, que volen destruir amb el colp de puny, amb la puntada de peu, que volen anegar en sang perquè no hi hagi ocells, ni cançons, ni ulls clars, ni pells fresques, ni l'amor, ni, sobretot les paraules altes i clares que els espanten perquè no n'entenen el dring, ni la dolçor, ni en senten l'alè càlid, Guillem.

De sobte t'has adonat de tot això. I encara no tens por. Ja no en tindràs mai, Guillem, perquè és tan enorme la injustícia

del cop de puny, de la puntada de peu, del ganivet automàtic que no la pots entendre, que no ets capaç de comprendre-la perquè no té cabuda a la cambra orejada, la senyera estelada, la silueta del país -països- que estimen, les fotos de Wembley, el llibre de la Roig, la cinta dels Pets, els cartells dels actes reivindicatius, l'escalfor de la mare, la fermesa del pare, l'alegria enjogassada de les germanes, i també dels amics, els amics...

El mirall es trenca a la nit de Montanejos. I una realitat bruta s'escla dels bocins, repta per terra, se t'arrela als peus i et petrifica per sempre més, Guillem.

Gerónimo et colpeja. De primer ho fa amb el got que duu a la mà. Després amb els punys i amb els peus. Retrocedeix cap a la foscor del carrer de Sant Vicent, protegint-te amb els braços, com si no t'acabessis de creure el que passa. Els altres de Marxelenes riuen. Però encara no intervenen. Són espectadors de privilegi, de moment.

Jaume i Juli, en veure l'agressió, s'acosten, intenten aturar-la, per un moment ho aconsegueixen. Gerónimo s'atura. Mira al seu voltant, en cerca d'ajut, no sap què fer. Tu, Guillem, respiret allejat. S'ha acabat. Però Pablo es llança damunt dels teus amics. Colpeja Juli, empenya Jaume. Els fa fora a colps. Els altres del grup de Marxelenes tanquen l'entrada del carrer de Sant Vicent. Amb prou feines distingeixes la seves cares, Guillem. Però saps que tots són iguals, que tots ells fan la mateixa ganxota cruel, repetida, que ja no res esborrarà.

-Qui vols que et pegue primer? -et pregunta Gerónimo i et clava un colp de puny.

Et protegeix amb els braços. Els de Marxelenes s'han situat rere teu. Un d'ells et colpeja amb una llanterna. Sents un tro dins el cap, una calçada que t'entela la vista i la primera sang que et regalima pel colli et xopa l'esquena.

Potser, aleshores, Guillem, t'adones que el que passa és més que un malson. D'una banda hi ha el dolor que et baixa per la base del coll, et retruny a l'esquena i t'afuixa les cames. De l'altre, les imatges es fan molt borroses, tots els rostres es confonen en un sol rostre i el carrer de Sant Vicent és com l'habitació de l'hospital quan et vas despertar, amb l'ull embenat.

Pablo et clava una puntada de peu i riu. Intentes defensar-te però el colp amb la llanterna ha minvat les teves forces. Llavors crides, però no et reconeixes la veu. Ets a Burjassot, sa i estalvi, ets a Wembley, brandant la senyera i Koeman, Koeman, Koeman... Gerónimo t'apunyega la cara.

Els teus amics, Jaume, Ferran, Agnès i els altres intenten ajudar-te, criden.

-Deixeu-lo!

-Feixistes!

-Ajudeu-nos!

La gent de la nit, convertida en marbre o en sal o en pedra morta s'allunya benpensant, s'endinsa en la closca protectora o mira cap a un altre costat, per por de trencar la benignitat de la nit d'abril, la ronda de la plaça de Montanejos, la bonior de les converses que no deixen dormir, encara, la gent del poble que es regira al llit.

Agnès ha agafat Pablo pel braç, en un intent d'aturar-lo. I, finalment, apareix el ganivet automàtic de guardes marrons. Desficiós ha sortit de la butxaca de Gerónimo i s'ha encauat a la mà suada de Pablo, com l'argument definitiu, únic, omniscient que crearà ritmes propis i engolirà paraules, crits, pantaixos, gestos i la poca llum que hi ha al carrer de Sant Vicent.

-Si no t'apartes et talle!

Agnès retrocedeix. Pablo la deixa i t'ataca amb el ganivet automàtic de guardes marrons.

-Pren, fill de puta!

Els onze centímetres i dos mil·límetres d'acer t'encaren, Guillem. Et protegeix de forma instintiva, com pots. Sents els talls als braços, a les mans. No, encara no tens por, només sorpresa, només ràbia, només dolor. Un de la banda t'agafa el braç esquerre. Riu. Gerónimo t'agafa el braç dret. Riu.

Penses que prest s'acabarà tot i que podràs descansar i que el cap i els braços ja no et faran mal i que ho podràs explicar a Agnès, Ferra, Jaume, a Arantxa i als altres, com els contaves els teus secrets i les teves il·lusions, el país, la feina, l'esport, l'amor, Guillem... Però veus la cara de Pablo. Suada, amb els ulls botits i el rictus de l'assassí.

La mà esquerra de Pablo t'agafa per la nuca i t'obliga a acostar-te cap a ell. Et resisteixes.

Sents el seu alè a la cara, amb l'escalfor de l'odi, de la bestialitat.

La ganivetada penetra pel pit, buscant el bessó de la vida. Quatre centímetres d'acer en ple cor.

I la nit de Montanejos es congela, Guillem, i s'escapa amb el doll de la teva sang, esclata en una blancor fosca i definitiva que desbloca els rellotges, arriba espanya i encanta el ritme dels braços alts, ...con la camisa nueva que tú bordaste en rojo ayer, que s'allunya, s'allunya, es fon, ... volverán banderas victoriosas i tornes a l'habitació orejada i lluminosa, amb la senyera estelada, la silueta del país -països- que estimen, les fotos de Wembley, el llibre de la Roig, la cinta dels Pets, els cartells dels actes reivindicatius, l'escalfor de la mare, la fermesa del pare, l'alegria enjogassada de les germanes ...impasible el ademán. Ω

Ofrenant noves glòries a Espanya?

Al poble d'Algemesí hi ha un monument a l'evidència, a la realitat, al sentit comú i a la veritat raonable. Es un petit gran monument. I no podia ser un altre més que el Monument a la unitat de la Llengua Catalana. No sabem si molts pobles valencians en tenen un com aquest que reconega públicament allò que moltes persones, les reals acadèmies, escriptors de dins i de fora de la nostra comunitat catalanoparlant i del món reconeixen. Aquest monòlit és una prova palpable de la fibra que té la gent d'Algemesí. Gent oberta, honesta, coherent, culta, valenta, solidària i valenciana. En aquesta nòmina hem d'incloure aquells que amb la seua coratge i capacitat de decisió propiciaren l'alçament d'aquest monument. Però, com que en la vida hi ha d'excepcions, també -de segur- que a Algemesí n'hi trobarem d'intransigents. Però, mai els covards, amb nocturnitat i traïdoria podran ser persones sinó mer accident. Escòria a tot estirar.

Fa un temps -no en sabriem precisar- emparats per la nit i la mala bava; algú arrencà del seu setial el petit gran Monument a la Llengua Catalana. Aquella flama representativa quedà per terra. Molta gent ni es va enterar.

Alguns de més lluny estant, ens assabantàrem de la notícia pels periòdics. I se'ns acudí la reflexió irònica, exempta de vesània i ressentiment. Alguns de nosaltres, sense massa sofisticació, pensàvem que es tractava d'individus que anaven mal en els seus estudis i necessitaven abocar la seua agressivitat en allò que representa la culpa d'una educació que es neguen a entendre perquè està feta en llengua demonitzada.

Alguns altres sustentàvem la hipòtesi que es tractava de la felicitació de determinades hostes enemigues de la llengua que ens feien abans d'anar-se'n a les seues daurades vacances. Una altra possibilitat és que es tractava d'individus de més profunda hiperideologització no exempta d'una certa confusió que, esdevinguts ociosos, haurien fet qualsevol cosa per autoafirmar-se i no decaure d'aborrits que estan.

Quines valoracions ens mereixen, doncs? Què eren els enemics de la llengua, la cultura i la nostra societat? gamberros? dignes adversaris? patriotes de l'altra (in)compatible pàtria? En una cosa coincidim tots nosaltres: l'atac a aquell monument i el seu enderrocament era un atac que ho volia ser contra la idea, que va calant entre el personal sense cap trauma i d'acord amb clares evidències, que l'idioma compartit pels habitants que no volen renunciar al seu ús i a reconstruir la seua societat a partir del seu idioma, és un i el mateix. I a més, pensem que el valencià, l'idioma de tots els catalanoparlants, és un fet de civilització com ho és qualsevol altre idioma. I que la societat que l'usa és també, civilitzada. Se suposa que el context ens dona una situació històrica propícia a la construcció de la civilització i que, per tant, en la nostra condició de valencians també ho som o estem en vies de ser-ho. I que ho podem fer sense renunciar a les nostres característiques fonamentals, sense tenir que diluir-nos o transformar-nos o transvestir-nos. Sense tenir que renunciar a coses tan importants, per exemple, com la llengua que sempre han parlat els importants, per exemple, com la llengua que sempre han parlat els nostres majors, que encara es fa servir per a la comunicació, i que encara molts pares ensenyen als seus fills. Però, hem de reconèixer que la pregunta més sucosa no era la del "Què?" sinó la del "Qui?". Qui són, realment, en darrer terme, els enemics de la llengua unitària, de la idèntica cultura? Qui alimenta l'odi cap el que és propi; cap a la pròpia llengua; cap a la pròpia cultura; cap a la pròpia societat?

Comentari apart el mereix el PP local que s'inhibí de condemnar aquest atemptat contra el monument a la unitat de la llengua. El seu espanyolisme no passa definitivament pel valencianisme, el que equival a dir que no defensen el futur de la societat que parla valencià, que paradoxalment és la de molts d'ells i la dels seus pares i avantpassats. I on estan les veus dels del PP que per tot arreu pensen i parlen en valencià davant una qüestió com aquesta? On està la seua protesta? Amb la seua actitud posen de relleu el seu menyspreu amb la gent d'aquesta col·lectivitat que, definitivament, no és la seua. Què s'està recolçant, doncs, quan es vota al PP a Algemesí i per tot arreu del País? M

COL-LECTIU ALQUIBLA:

S.Llàtzer, B. Hermandis, J. Carreres, X. García, J. Antón, S. Pastor. BIM d'Algemesí, nº63.2/97.

LA CRIC-CRAC

*La cric-crac,
la cric-quera.*

En aquell gran temps passat,
quan io, trist, jovenet era,
de fet me posí a servir
una molt gentil donzella,
la cric crac.

I per ser tan imprudent
tots me deien taravella,
mas io, foll perdut d'amor,
de totes coses me reia,
la cric crac.

Féra'm un saio papal
i unes calces ab braguella;
Posí'm un gonet vermell
i al col una gran esquella,
la cric crac.

Un gipó, repunt faldat,
i una gran capa ab trepella,
escarpins emblanquinats
i un barret de gironella,
la cric crac.

Fiu-li après, per 'namorar-la,
una dolça musiquella
de trompins i cornicorns
i rabevels de Godella,
la cric crac.

I flautes i tamborets
i veus de gran meravella.
La traidora, que açò véu,
tost i prest fon en piquella,
la cric crac.

Io, que la viu enclavada,
diguí-li: "Mate't febreilla."
Ella, no curant de més
cantà'm tal cançó novella,
la cric crac.

"Janot, si et voldràs casar,
no em deixes, puix só tan bella."
Io diguí: "Per cert que em plau
de ser-te espós, Martinella,
la cric crac.

"Però cert que tinc gran por
d'entrar dins de Cornuella."
Ella tost me respongué:
-"Molts honrats honren aquella,
la cric crac.

"I vós, Janot, que l'honràsseu,
no us seria perduella."
Io diguí: "Faça's, sus, doncs,
que trumfe la caramella."

*La cric crac,
la cric-quera. M*

Valeri Fuster
(...València 1556)

M A O

Fa 15 dies que na Natàlia Dillon ha obert el Bar Taifas a l'Avinguda Menorca de Maó. Tapes, entrepans i menús a 850 ptes. A la foto amb els seus col·laboradors. Tel. 971 351 236

Fa 30 anys que en Salvador va obrir el Saló Estilista i d'Estètica Salvi al carrer de Josep Maria Quadrado de Maó. En salvador és campió balear, de Catalunya i d'Europa en pentinats exòtics. A la foto amb la seva filla Càrol, esteticista i n'Óscar oficial perruquer. Tel. 971 360 542

Fa 4 anys que en Cristòfor i na Maria regenten el Bar can Joan al costat de la Residència d'Ancians de Maó. Despatxen tapes i begudes. Tel. 971 365 828

Fa 7 anys que en Llorenç Florit és el vice-president de l'Associació de Gent Gran de Maó, una associació patrocinada pel Consell de Menorca i sa Nostre. Són 1504 associats que fan ball d'aferat cada diumenge -ara que no és pecat- diuen, conferències sobre la salut i sobre la història dels Països Catalans. Dia 5 d'octubre organitzen una excursió a Santander i dia 23 de Novembre recorreran durant una setmana el País Valencià. A la foto amb les vocals Marcela Nuevo i Teresa Alemany. Tel. 971 351 924

Cafeteria - Restaurante
BONAIRE
Menú
Dies feiners 925
Diumenges 1.400
Ctra. Militar, 215 • Tel. 971 743 225 • El Arenal

Restaurante
Cas Carboner
(DIMARTS TANCAT)
Ctra. Manacor, Km. 28 - Tels. 971 64 65 04 - 971 64 40 66
07230 MONTUIRI

LA DROGA: GRAN NEGOCI PER ELS ESTATS I ELS BANCS

Hom calcula que cada any ingressen un 7-8% de diners "nous" (emblanquinats) en el volum monetari internacional. Quasi tot ve del narcotràfic, però també d'armament i d'algun altre "negoci menor" tracta de blanques, pornografia...).

A fi que les economies vagin amunt llençant bromera i tenir entretinguda i pagada amb el consum l'estupiditzada ciutadania occidental, governs i bancs van legalitzant bilions de diners negres, "Appanya va bien".

Els drames personals de les famílies dels drogaadictes (bàsicament a Occident) i dels petits correus del narcotràfic (carn de canó de les màfies, abandonats durant 10-30 anys en immundes cel·les de presons tercermundistes) són el "precio" que cal pagar "al progreso", o sia, al culte pagà d'Occident al seu déu fals, Mammon (les riqueses).

(Ai, Moloch!)

NARCOESTAT ESPANYOL

A les presons espanyoles hi ha més droga i més barata que a fora al carrer. Tan gran quantitat no pot entrar a través de familiars. Necessàriament ha d'entrar per conductes més "oficials".

Tot plegat, fa l'efecte que Institucions Penitenciàries "deixa fer" (o promou) el consum de drogues per als interns a fi de tenir-los més tranquils, amb el consentiment tàcit de les altes instàncies, de les forces vives i potser de la població en general. Naturalment, els que hi entren la droga (de la que agafen als narcos sense carnet de mafiós reglamentari?) és deuen fer d'or. Si ho pensem i demanem arribarem a la conclusió de qui són.

Jo vaig fer la mili a una narcocolònia espanyola, Septa (Ceuta). Allí era "vox populi" (confirmat per testimonis de legionaris i per ocasionals deten-

cions a la Península) que els tancs de la Legió, que no passen per duana, introduïen (introdueixen?) massivament droga quan anaven de maniobres a la Península per a desfilades militars, com ara a la Setmana Santa. Fumar haixix o kifi hi era fàcil; a la mateixa caserna de la Legió et podies embolicar un canut arplegant-ne del terra sense necessitat ni de moure't de la cadira: i és que n'hi conreaven i tot.

I tot així: "Appanya", una novel·la negra d'Alí Babà i els 40 lladres que, al dir del PP-Mari Aznar en furor electoral fos "en Appanya el crimen siempre paga i la Khustissia resplandesse". Això diuen -breu- les teles, si més no. I és que "ellos" són tan honrats com la ciutadania hipnotitzada vulgui creure d'aquests professionals del cinisme i la manipulació.

NO VOLEN PRIVATITZAR ("LEGALITZAR") CERT NARCOTRÀFIC

Entre els sectors progress -en especial- hom reivindica la legalització de l'herba o la maria, sens dubte producte directament tan natural com l'albergina. La cosa no està pas mal, a Holanda fa la tira d'anys que són legals (i d'altres substàncies també) i no sembla que els vagi pitjor que a nosaltres. Allí, però, no tenen problema a privatitzar aquest negoci, econòmicament més important que la Telefònica, però ací sembla que volen seguir mantenint-lo públic (a bon entenedor...).

Tanmateix es palès que el sistema (productivista) basat en l'acceleració i el consumisme, veu aquesta droga blana molt perillosa: perquè és essencialment pererososa, psíquica, hiperrealista i antiproductivista. És una hipocresia escandalosa que, a l'estat espanyol, porta d'entrada massiva de droga de tota mena (sobretot de la dura, o sia, de la més cara, de la que més diners hi deixa) a Europa i on l'economia trau bromera a força del blanqueig massiu de diners negres, la substància psicotròpica més natural, tan perillosa com una cervesa, es trobi ara en vies d'estar tan penalitzada (gràcies a la "justícia" del PP) com la més perillosa de les drogues. Ara bé, cal entendre'n les raons: "ellos" fan més negoci amb les dures i, doncs, cal servir-les de la competència "deslleial" de les drogues blanques. Si la població es mor de SIDA o de sobredosi, això ja no és problema dels blanquejadors ni de llurs capos polítics protectors.

CALS PROGRES

Ara bé, per al jovent inquiet, malgrat els seus defensors, tampoc no és una substància gaire interessant si l'agafen com a rutina i costum (com sol passar en certs ambients): és essencialment desmobilitzadora i intimista. És una inòpia africana. Potser per això certa "esquerra" catalana encara viu en la Guerra Freda?. Probablement sí, cal dir.

No és que la marihuana/kif sia res d'especialment perillós per a la salut, no gaire més que el tabac, si més no. Però si és una substància que, si la fumes sovint, pot asompar, que va cap a dins de la persona, introspectiva, de vegades analítica i imaginativa. Potser no s'adiu gaire al caràcter actiu i treballador atribuït tradicionalment als catalans. Segons com, és massa sedant. Un altre factor a tenir en compte: l'haixix consumit a ca nostra prové molt majoritàriament del Marroc i ha estat tradicionalment un dels grans nego-

cis del corrupte i medieval règim d'Hassan II, l'anterior rei marroquí, el gran tirà amic dels Borbons. El Marroc és un autèntic narcoestat en mans de lladres i grans narcotraficants, protegit per un Occident que hi vol estabilitat i submissió. Consumir h 0aixix marroquí (els anarquistes, els esquerrans, moderns, progress...) és pagar per a un règim tradicionalment caracteritzat per practicar les més bàrbares tortures a presoners polítics no violents, en petites gàbies d'aïllament, on moren de fred, humitat o calor, entre els propis excrements i el silenci absolut. O els patriotes saharisans cosits dins les panxes en putrefacció de vaques fins a morir devorats en vida pels cucs.

LA FÚRIA DEL CONSUMISME

El gran capital (Banc Mundial i cia.) veu amb bons ulls que l'haixix i la maria sien il·legals: talment hi cauen els joves inquiets, entremaliats i contestataris i hi queden neutralitzats. Si fos legalitzat, Occident podria esdevenir-se la inòpia, un paradís tranquil de ciutadans apardalats sense la fúria consumista pertinent, i, això, per a les grans superfícies de capital francès aliades sempre a la gran Banca de l'Oligarquia hispana, no ha de succeir mai. O bé com a Holanda, un país molt modern i liberal, amb una música molt lliure i creativa pertot els seus coffeshops, on venen lliurement tota mena de drogues blanques (mentre una tranquil·la policia neerlandesa, sense camells a localitzar, es passeja amigablement pel carrer entre les delicioses brafarades de marihuana forta de tots els més exòtics països). Però això és una altra cultura, provinent del calvinisme, que a ca nostra la gent desco-neix totalment i sovint ni tan sols imagina, gràcies a 400 anys d'Inquisició, 40 de franquisme i la ressaca actual d'encefalograma pla. 0

Jaume Tallaferró

Lleida (Països Catalans), setembre de 2.000

Novetat editorial aquest setembre d'Edicions El Jonc. Es tracta d'una revisada segona edició del llibre Parla Terra Lliure.

Els documents de l'organització armada catalana.

Reproduïm el text de presentació del llibre per tal que us pogueu fer una idea del seu contingut: Des dels inicis de la seva activitat armada, Terra Lliure va esdevenir el símbol de la lluita independentista del poble català. Les consignes i la simbologia de l'organització armada van ser àmpliament difoses i no era estrany veure-les reproduïdes a les parets d'arreu dels Països Catalans.

Terra Lliure ha jugat un paper importantíssim a l'hora de configurar l'independentisme català modern, a l'hora d'estendre socialment el discurs rupturista d'aquest nou independentisme que sorgí del desencant i la farsa que suposà la transició "democràtica".

Malgrat ser una peça d'innegable importància a l'hora d'entendre l'actual independentisme català, Terra Lliure continua condemnada a l'oblit i l'ostracisme. Sembla, doncs, que el record de Terra Lliure conti-

nuï molestament, que hi hagi qui no està interessat a recuperar aquesta part de la nostra història recent. Aquest llibre pretén donar la veu a Terra Lliure. Pretén recuperar els pensaments d'aquells homes i dones que van decidir lluitar, amb les armes a les mans, per la llibertat del nostre poble. Aquest llibre pretén, en definitiva, aclarir aquest període obscur de la nostra història més immediata i situar al lloc on es mereixen aquells i aquelles que des de Terra Lliure van entregar-se a la causa de la justícia i de l'alliberament dels Països Catalans.

Parla Terra Lliure es pot adquirir des de mitjans de setembre a les millors llibreries dels Països Catalans al preu de 2.000 pessetes. També és pot adquirir el llibre o demanar informació sobre la resta de publicacions d'Edicions El Jonc, Sant Carles 8, 25002 Lleida edicionseljonc@hotmail.com 973 26 80 54

Cartes

Carai com les gasten els encarregats de

la Sapri de Sant Quirze.... no vegis com les deuen gastar al 'cuartelillu' de la guàrdia civil. Això m'ho ha fet arribar un tal Xavi, a veure que us sembla

No sé si heu llegit la carta publicada a l'Avui on un tal Carles Torras explica que a Sapri Pizza de Sant Quirze (93 721 04 88) no el van voler atendre si no parlava en castellà. Tinc la sort de conèixer personalment el Carles i m'ha explicat com va anar exactament la conversa. Més o menys va ser una cosa així:

NOI QUE CONTESTA: Sapri Pizza, buenas noches...

CARLES: Bona nit, volia demanar una pizza...

NOI: Tiene que hablar en español....

CARLES: Com?

NOI: Que me hable en español....

CARLES: Sisplau, diga-li a l'encarregat que s'hi posi....

NOI (LLUNY DE L'AURICULAR):

Oye, ponte tu... Es un catalan....

ENCARREGAT: Hola, soy el encargado, ¿qué pasa?

CARLES: Doncs que volia demanar una pizza i m'agradaria fer-ho en català...

ENCARREGAT: Ya, pero tu no puedes obligarnos a hablar en catalan...

CARLES: Jo no obligo ningú a res. Jo només demano algú que m'entengui. Vosaltres podeu parlar el que vulgueu, però jo defenso el meu dret a parlar en català. Un dret emparat per l'Estatut de Catalunya...

ENCARREGAT: Yo el estatuto de Catalunya me lo paso por los cojones....

L'ENCARREGAT PENJA EL TELÈFON

*Boicot absolut a Sapri Pizza!

*Truquem al 93 721 04 88 i diguem-los que pensem d'ells!

*Si sou de Sant Quirze, vosaltres veureu què feu!

CAPAGRESSIÓ SENSE RESPOSTA!

0

Frases per a la posteritat

Paraula de pensador

"En el fons la pregunta bàsica de la filosofia (com la de la psicoanàlisi) és la mateixa que la de la novel·la policíaca: qui és el culpable?" (U.Eco)

"La democràcia és un sistema en el qual els rics, els privilegiats i els poderosos prenen decisions en el seu interès propi i si el públic en general tracta de pressionar en favor dels propis interessos, llavors es considera que això són maniobres grosseres i antidemocràtiques." (N.Chomsky)

"El poder dels governs sobre les creences dels homes ha estat molt gros d'ençà que apareixen els estats." (B.Russell)

"El món funciona només gràcies a un malentès, i és gràcies a ell que podem posar-nos d'acord." (Baudelaire)

"Si fóssim honestos amb la història descriuríem el colonialisme europeu simplement com invasions bàrbares." (N.Chomsky)

"És una fal·làcia dir que si estem d'acord amb els valors universalistes ja no ens hem de preocupar de les identitats. Al contrari, la regulació de les identitats culturals pertany a una nova visió d'un universalisme ja no pensat des dels estats". (Requejo)

"En Europa s'estan produint tendències enfrontades. Existeix una tendència cap a la centralització que es manifesta en l'executiu de la Comunitat Europea, un govern cada dia més aïllat i immune a la pressió popular, i existeix una altra tendència regionalista. D'aquesta manera Catalunya, Gales i Euskadi i moltes altres nacionalitats estan implicades en un procés d'autogovern, desenvolupant la seua especificitat cultural i cercant fórmules d'independència." (N.Chomsky) 0

Do you know...

DO YOU KNOW that you are in Catalonia, a nation occupied and divided by the Spanish and French states; a country that has over a thousand years of history and its own language and culture; and although it has a population of over 10.000.000 people, and is one of the countries of Europe which has fought most against injustice and in favor of individual and collective freedom, it is still not a free country?

DO YOU KNOW that for over three centuries Spain and France have been trying to assimilate Catalonia, absorbing its culture and eliminating its language and its symbols of national identity; and that these Olympic Games of Barcelona coincide with the "World Exhibition-Expo '92" in Seville, "Madrid, European City of Culture" and with the celebration of the "Fifth centenary of the discovery of America", in order to erase the Catalan features and to relaunch throughout the world an image of a unified and monolithic Spain, the image forged under the dictatorship of Franco?

DO YOU KNOW as a result of all that, all the persecutions, and so many crimes; and because every nation has the right to be free in order to live in peace and to preserve its own collective symbols of identity- because we must be the ones to decide our own future within a united Europe of Nations; with solidarity and without frontiers,

WE WANT INDEPENDENCE!

ASSEMBLEA UNITARIA PER LAUTODETERMINACIÓ - MOVIMENT DE DEFENSA DE LA TEFTFIA - CASAL INDEPENDENTISTA DE LA GARROTXA - MOVIMENT ARENYENC PER L'AUTODETERMINACIÓ - MOVIMENT D'ESQUERRA - CRIDA A LA SOLIDARITAT - ASSOCIACIÓ PER AL DÍALEG DE LES CULTURES

PETITS ANUNCIS

BORSA
IMMOBILIÀRIA

Llog per dies apartament a Palmanova. És ideal per trobades amoroses. Tel. 469441.

Deixaria cambra doble a casa compartida, jardí i hortet. Molt econòmic. Preferentment gent jove. A Santa Ponça, urb. Galatzó. Tel. 671419.

Cerc cases per llogar tot l'any, amb piscina. Tlf. 971 867284.

SERVEIS
PROFESSIONALS

S'ofereix jardiner amb coneixements de cuina. Demanau per en Lluís. Tel. 604790.

Cerc feina per guardar nins petits a ca seva a ca meva per les zones de Sineu i Maria. Tel. 525380.

Cerc feina per guardar nins a Can Picafort o Inca. Carrer Nou, 5, Maria de la Salut.

S'ofereix pintor empapador, econòmic, seriós, ràpid i net. desplaçament per tot Mallorca. Tel. 203239

Pneumàtics Son Ferriol. Equilibrat de rodes, canvi de rodes i pegats, alineament de direccions assistida per ordinador. Avda. del Cid, 73. Tel. 427553. Son Ferriol.

Si teniu qualche vidre trencat, crida al 473819 i el vos posarem tot d'una.

Cerc feina per fer a ca meva. Tipus ceràmica, sabates o similar. Tel. 297067.

Cerc feina de representant d'arts gràfiques o comercial de publicitat. Tel. 297667.

Es confecciona o arregla qualsevol peça de vestir, cortines, coixins, etc. Tel. 771005.

Es passen treballs a màquina i per ordinador. Netejat i rapidesa. Tel. 771005.

Gabinet de Psicologia. Neurosis, trastorns de caràcter, psicoteràpia infantil, depressió. Tel. 427193.

Cerc feina per guardar nins a la comarca de Cala d'Or. Tlf. 842156.

S'ofereix mariner amb experiència per a tenir cura i netejar vaixells. Lluís 971 604 790 - 609 723 707.

Representants musicals que es posin en contacte amb "Marejol" per contractar actuacions a les Illes. Som un grup capdavanter al Principat. Tel. 933 593 632.

Necessit dona a hores per fer net. Hi ha molta de feina. Tel. 971 867 286

Tenc una empresa de manteniment de jardins i de piscines a la zona nord de Mallorca. Tel. 971 864 532 - 696 278 393.

PERSONALS

Atenció, catalans i catalanes independentistes. Vull cartejar-me amb tots vosaltres. Estic boja pel bon rock català: Sau, Els Pets, Lax'n'busto. No us talleu i escriviu a Marta. Indústria, 114-08030 Malgrat de Mar.

Als Països Catalans es fa molt bona música! M'agrada, però, en especial la que surt de Mallorca a càrrec d'en Tomeu Penya. Independentistes, si somnieu en una nació lliure plena de música catalana i de vibracions nostres, escriviu-me: Francesc Bujet. Passeig del Migdia, 32-2-3-17200 Palafrugell.

Ens agradaria cartejar-nos amb al·lots i al·lotes que com nosaltres estiguin penjats/penjades per Lax'n'busto i que defensin la nostra llengua. Raquel Llagostera Costa. Gardènia, 4-08880 Cubelles.

Cercam gent entre els 18 i els 45 anys per excursions, sortides, etc. Abstenir-se els qui vagin de mala fe. Apartat 1.792 Ciutat.

Pensionista de 78 anys, 1'80 d'altària, català. Vull conèixer senyora pensionista entre el 50 i 70 anys, per no estar tot sol. Tenc bona pensió i pis amb 5 habitacions i dos banys. Cerca'm al 462536. Ferran.

Hola! Som una al·lota felanitxera. Som molt independentista, i estic boja pels Sau, pels Oculs i pels Pets. Segur que si m'escriviu feim una gran amistat. Som molt divertida. Adéu. M. Glòria. Carrer d'en Magallanes, 29-07670 Porto-colom.

Vull intercanviar revistes, còmics, fanzines i adhesius amb tots aquells joves que estiguin orgullosos de tenir sang catalana o basca a les seves venes. Pau Arranz-C/ 2 Volta 31- 07209 Son Mes-quida-Mallorca.

Cerc femella maca, romàntica i amb les ungles llargues. Escriviu a: Oscar carrer Blanquerna, 58 - 07010 Palma.

Jove de 29 anys, fadrí, amb estudis universitaris, agraós i simpàtic, desitjaria conèixer al·lota formal de 20 a 27 anys. M'agrada el ball de saló i som bastant actiu. Anima't i escriviu-me a l'apartat 690 de Ciutat.

Hola, Em dic Raquel i tenc 14 anys. Tenc ganes d'escrivir-me amb gent de 14 a 16 anys. Si vols escriure'm... Raquel González-C/ Ansel Calvé, 13, 1er 3er-08950

Esplugues de Llobregat (Barcelona).

Som un alemany de 38 anys, cerc amigues i amics per a sortides i més. També vull estudiar la llengua mallorquina. Escriviu-me a la Bústia Postal 97 - 07080 Ciutat.

Sóc un noi de 31 anys. Solter. No minusvàlid. Voldria mantenir correspondència amb noia minusvàlida que tenguí bon caràcter, culte, essentí sola. Escriviu a la Bústia Postal 163 - 08400 Granollers (Vallès Oriental).

Cerc al·lota sense fills de 22 a 28 anys. Signe Lleó o Sagitari, que sia capaç d'estimar sense traïció. Telefona'm al 512018 dies feiners a partir de les 23 hores.

Atenció: administrativa cerca amigues i amics per a sortides, excursions, i a l'estiu anar a la platja. Bústia Postal 1400-07080 Ciutat.

Capritxós, especial, diferent i atractiu jove de 27 anys, cerca dona independent i intel·ligent que vulgui companyia, carícies, massatges i sexe durant les seves estades al principat, a canvi d'ajuda econòmica. Manel 907843901 - 973603214.

Hola, al·lotes, noies, *ragazas*. Som dos joves de 24 anys, morens i atractius que desitjant conèixer al·lotes *enrollades* i catalanoparlants, si és possible, per a fer acampades, organitzar festes, sortir e marxar i passar-ho bé durant l'estiu. Som genials. Anima't que ets jove. Escriviu a C/ Joan Alcover, 1 Algaida (Mallorca) C.P. 07210.

Hola, soc un noi de 16 anys i estic interessat en cartejar-me amb gent que també defensi l'alliberament nacional dels països Catalans. M'agraden "Els Pets" "Brams" i "Jot'hodiré". Enric Blanc. C/ Montcada, 1 - 08291 Ripollat.

Naturalesa, la mar, la muntanya, una pel·lícula, un cafè... si ests dona, atractiva i divertida, t'he de conèixer urgentment. Bústia postal 1174 - 07080 Ciutat de Mallorca.

COMUNICATS

Si vols rebre la revista L'LLA gratis, la pots demanar a Edicions Bromera, Polígon Industrial, 46600 Al-

zira. Tel. 96-2402254

Per a tots aquells i aquelles que vulguin lluitar contra l'invasor, contra els traïdors, contra l'exploació obrera, i per una terra lliure i catalana, els Maulets tenim obert l'apartat de correus 349 C.P. 43480 de Salou (Tarragona), per a qualsevol informació o col·laboració contra l'ocupant.

Si voleu rebre llibres en català gratuïts sobre diferents temes d'actualitat, socials o teològics, sols us cal escriure a *Cristianisme i Justícia*, carrer Roger de Llúria, 13, Barcelona 08010, o telefonau al (93) 3172338.

Professora titulada fa classes de solfeig, piano i harmonia. Individuals i en grup. Tel. 756114. Magdalena.

Universitària fa classes de repàs d'EGB i català a la zona de Pere Garau de Ciutat. Tel. 243383.

Si voleu intercanviar adhesius, revistes, informació, etc, sobre el tema d'alliberament nacional, escriviu a l'Associació «Xavier Ro-meu». Apartat de correus, 36. 43480 La Pineda. Tarragona.

El Consell Nacional Català ofereix diversos llibres, gratuïtament, a tot aquell que els els demani, al voltant dels drets i història de la comuna pàtria catalana. Podeu escriure a l'Apartat 15.071 de Barcelona-08080.

Si voleu rebre informació sobre les Joventuts d'Esquerra Republicana (JERC), i rebre els nostres butlletins, escriviu ara mateix a: JERC-Illes. Santiago Russinyol 1, àtic. 07012 Ciutat de Mallorca.

Estam interessats en un intercanvi cultural amb persones i institucions dels Països Catalans que desitgin informar-nos sobre el passat i el present dels dits països i estiguin interessats en qüestions vinculades a l'Argentina. Escriviu-nos a: Baigorria 1337 .200 Rosario-Argentina.

Acció Cultural del País Valencià i el Bloc Jaume I ja és a Internet. Si voleu intercanviar propostes d'acció i lluita, o informar d'activitats, etc., podeu connectar: ACPV@vic.servicom-es

Vos recomanem boicotejar les ONG's espanyoles AGNUR España, Médicos del Mundo i Unicef amb els

bancs espa-nyols Central Hispano i Banco de Santander que els donen suport.

Subscripcions gratis a còmics en català per a nins de 6 a 10 anys. "El Llaüt de Xàbia" - Apartat 53- Xàbia 03730 Patrocinat pel Magnífic Ajuntament de Xàbia.

Cursos gratuïts de llengua andalusa. Podeu adreçar-vos a: LLENGUA (Ensenyansa a Dittansia de la Yenwa Andalusia) P. Pedro Romana, 1-4-2-14007 Còrdova.

Si queu rebre el Puxa Asturias en to casa, y de baldre, sólo tienes qu'enviar la dirección a: Endecha Astur-Puxa. Cai Llangreu, 10, 2^a-Xixon 33206-Asturies.

La meua col·lecció té 20.000 adhesius polítics. Faig exposicions. Crec persones que hem facin arribar enganxines de l'Esquerra Revolucionària. Paniello-Apartat 139 - 22400 Monsó-Osca.

"El Full" és una publicació interna de l'Associació Roca i Ferreres. Si voleu rebre'l gratuïtament comuniquen el vostre nom i adreça: Apartat de correus 9247, 08080 Barcelona.

Lluita, la revista de l'independentisme valencià és a Internet: <http://www.estel-net.com/lluïta>.

Si voleu afiliar-vos a sindicats nacionals catalans: C. S. C * 93 4541188.

Oferim de franc cursos bíblics i subscripcions a revistes cristianes en català: Ajuda Evangèlica dels Països Catalans. Apt. de Correus 1.022. 12995 Castelló. Tlf. (964) 207607.

Els Castellans de Mallorca, necessitam gent!! Si t'agrada passar-ho bé. Si vols tenir nous amics sans i saludables. Si t'agrada fer pinya amb un projecte nou: Feste Casteller!! Vine a veure'ns!! Assagem els dis-sabtes a l'Escola d'Adults son Canals. Carrer son Canals, 10. Telèfon 452414, Isidre.

Pintors, escultors, fotògrafs, etc., interessats en exposar les seves obres, així com gent interessada en comprar o simplement en visitar l'exposició del moment, podeu passar pel Café es Museu. Carrer Guillem Timoner, 10-Felanitx.

Grup folclòric sense gaire pretensions cerca sonadors

ANUNCIAU-VOS DE FRANC A L'ESTEL

Nom.....DNI.....
Cognoms.....Tel.....

ATENCIÓ

- Escriviu un sol anunci per cupó
- Usau lletres majúscules
- Escriviu dins el requadre el text

Ompliu aquest cupó i envieu-lo a:
L'ESTEL. Apartat de Correus 124. 07600 S'Arenal de Mallorca

PETITS ANUNCIS

isonadores, cantaires i gent engrescada per seguir fent coses. Actuem alguna vegada, no guanyam gaire, però ens ho passam d'allò més bé. Ens reunim els dimecres a les 20'30 al Rafal Vell (Antiga escola). Som gent acollidora. Trucau al 971 505374.

Els nacionalistes interessats per un sistema d'intercanvi cultural i turisme alternatiu per a nacions sense estat, podeu informar-vos a: Turisme Alternatiu: Bústia Postal 1.171 Castelló 12005. Es tracta d'un sistema de llarga trajectòria provada arreu del món, molt adaptable i econòmic.

Les persones interessades en les activitats de les Associacions i clubs UNESCO poden adreçar-se a la Federació Catalana de la Unesco: Mallorca, 207-08036 Barcelona. Tlf. 932534367.

Necessitam persones amb idees i ganes de tirar endavant la nostra llengua i la nostra cultura. Associació la Brúxola. Tlf. 93 4353323.

Coleccionau Fanzines? Voleu saber que fan els/les independentistes del Tarragonès? Subscriviu-vos al Butlletí del Col·lectiu independentista "El Timbaler de Bruc". Per 600 peles el rebreu cada dos mesos durant un any. Bústia Postal, 7- 43893 Altafulla.

Si us interessen les llengües minoritzades de més a prop, adreçeuvos a: **Llengües Vives**. Bústia Postal 5224/08008 Barcelona.

Si vol rebre l'*Euskararen Berripapera* (en foraster) gratuïtament escriviu a: Hizkuntza Politikarako. Wellington Dukea, 2 - 01020 Vitoria-Gasteiz (Araba).

Coleccionista d'adhesius compra, canvia, recolleix material d'esquerra revolucionaria o independentista.

Coleccionisme I.S.G. Bústia Postal, 135-48980 Santurzi-Biskaia.

Col·laboreu! Ajudeu-nos! Per un projecte de documentació d'indrets de les Illes i dels Països Catalans necessitem targetes postals (noves o utilitzades de "Escudo de Oro" Biblioteca Catalana de Krefeld - Box 1665 D-47716 Krefeld Alemanya. Tel. 07-49215126635.

Classes particulars. Totes les assignatures i tots els nivells. Petits grups. Professors/es titulats. Preus econòmics. Telf. 971467931. Ciutat de Mallorca.

Classes particulars d'hebreu, grec i llatí a tots els nivells. Jordi 971242795

Piano Blues, Jazz, Rock. Classes particulars. Harmonia moderna. 971242795 Nanel.

Atots els valencians que vulguen contribuir a la construcció nacional del País Valencià. L'associació cívica Tirant lo Blanc us espera. Som els nacionalistes valencians. 963879408.

Sóc professor d'una DIWAN (escola bretona) i escric i llig català. Envieu-me informació sobre els Països Catalans, especialment de tema d'ensenyament: Gràcies. Joel Donnart-44, Hent Friaoudour, Penc'hoad-F-22860 Plourivou Breizh/Bretanya - Estat francès.

El Call, la revista dels jueus dels Països catalans és a internet. <http://www.fortunecity.com/victorian/coldwater/252>.

Acaben d'editar-se els Evangelis segons sant Mateu, sant MARC I SANT LLUC, en versió interconfessional, en llengua catalana, en cassettes i CD. El seu preu per joc és de 3.000 ptes. Posteriorment s'editarà l'evangelí segons sant Joan. També hi ha editat tot el Nou Testament en Braille en llengua catalana, i edició interconfessional. Són 22 volums, i es poden demanar a Mn. Joan Magí, Parròquia de sant Pere i sant Pau, 43007 Tarragona.

Ha nascut Correfoc!!! Una revista de literatura i Història catalanes. 64 pàgines 250 ptes. Col·labora-hi o fes-te'n subscriptor. Tlf. 971 200 810. Lluís.

A Ciutat estam creant el primer equip de rugbi català de Mallorca. Els Almogàvers. Interessants cridar al 971 200 810. Lluís.

Si vol un cotxe nou de la nostra gamma, véngui i en parlarem. Agència oficial

Renault. Tel. 413867. Son Ferriol.

VENDES

Venc piano marca TLEYEL, un quart de coa, en bones condicions. Mig milió de pessetes. Tlf. 939 373 151.

Venc figures d'escaiola noves per decorar o polí cromar: àngels, betlems, fruites, flors... per lots o a la menuda. Trucau capvespres i vespres al 971 29 44 44.

Videoconsoles, jocs, còmics a preus realment assequibles: Infomanga, carrer de sant Geroni, 2 Tel 636 720 814 Manacor.

Compraria videojocs, videoconsoles cotxes. Telefonau al 636 720 814. Sant Geroni, 2 local 3-07500 Manacor.

Venc mobles usats en bon estat. Tel. 971 867 286.

BORSA DEL MOTOR

Si vol un cotxe nou de la nostra gamma, véngui i en parlarem. Agència oficial

L'ESTEL. SUBSCRIVIU-VOS-HI, ANUNCIAU-VOS-HI

PLATJA DE S'ARENAL

Fa 17 anys que na Benvinguda Reinès de Mancor de la Vall regenta el Restaurant Bon Vent a la Ribera de s'Arenal. No Benvinguda és del Barça a matar. Despatxa plats combinats als turistes a una mitjana de 1500 ptes. A la foto amb la seva neboda Núria i sa cuinera Margalida Cabana des Pil·lari.

Fa 8 anys que en Klaus Beck d'Alemanya regenta la Immobiliària Point d'Informació al carrer Acapulco de s'Arenal. Tel. 971 493801

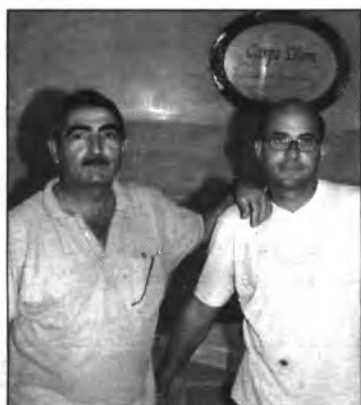
N'Antònia Santamaria és la madona jove de tres o quatre botigues de records de Mallorca al carrer de Marbella 22 de s'Arenal. Tel. 617 594 953

Fa 14 anys que na Candi Lázaro de Castella regenta la Joieria Candi a la barriada de Sometimes de s'Arenal. Tel. 971 263 259

Fa 25 anys que en Jaume Gost de sa Pobla i na Margarida Pisà de Ciutat regenten el Bodegón des Pil·lari al carrer Marbella, 22 de s'Arenal. Despatxen menús a 800 ptes. Tel. 971 260284

Fa un any que en Joan Riera des Coll i en Francesc Marimón de Lluçmajor regenten el Restaurant Carpe Diem a la carretera de s'Arenal, 9. Cuinen la carn, les pastes, les paelles, les pizzas. Se menja pr una mitjana de 2000 ptes.. A partir de les 20'30 tenen música en viu a càrrec de la filla den Riera, na Cristina. Els dimarts tenen tancat. Tel. 971 743 973

III CONGRÉS DE CULTURA CATALANA (1999-2000)

Na Rosa Calafat, professora de la UIB, va intervenir en la 2a. Jornada Psicològica del Congrés de Cultura Catalana dedicada al desamparament après. L'acte es realitzà el passat 13 de maig de 2000 a Mequinensa (La Franja de Ponent)

PROPERAMENT: Gandia, La Safor

4ª JORNADA DE PSICOLOGIA

TEMA: PP.CC., quan les víctimes passen per botxins.

Amb intervencions de: Quim Gibert i Vicent Bello, Psicòlegs.

Lloc: Casal Jaume I (Sant Roc, 10). Dia: dissabte 21 d'octubre 2000. Hora: 8 del vespre.

Aquells pirates

El cinema va néixer amb el carisma de l'aventura. El **cinema d'aventures** és el que més es caracteritza per l'exaltació de la moral de l'esforç i de l'acció física. La gesta i la pulsació de l'èpica és el que compta. El gust pels grans espais exòtics farcits de perills, posa el contrapunt perfecte a les raons o motivacions dels personatges herois. L'aventura del mar, el misteri i l'encís de l'oceà, constitueix una manifestació genuïna d'aquest tipus de cinema, i els films de **pirates** en són un subgènere força tractat en l'època de l'apogeu de la política de productores de **Hollywood**.

Generalment les pel·lícules de pirates resten al marge de qualsevol anàlisi històrica del fenomen, el qual, asèpticament, cal entendre com una pràctica de l'assalt i robament d'embarcacions i mercaderies a alta mar o del saqueig de poblacions costaneres, com a conseqüència del desenvolupament del comerç marítim. Així, al llarg de la història, els anomenats nius de pirates s'han establert en llocs estratègics de les diferents rutes comercials. En l'antiguitat, la pirateria es centra bàsicament en la Mediterrània (Roma, per exemple, tengué greus problemes amb els pirates, fet apuntat tangencialment en films com **Ben-Hur** o **Espartaco**). A la Edat Mitjana, primer els vikings i després els musulmans es destacaren per la pirateria, per bé que la pràctica del cors, o autorització concedida a particulars per part d'alguns estats per tal d'emprendre accions contra naus enemigues, es generalitzà progressivament en les guerres entre estats marítims (catalans, francs, castellans, genovesos i musulmans, en llurs guerres contínues, armaren a partir del segle XIII, nombrosos corsaris). A partir del segle XV el triomf turc sobre Bizanci provocà un auge espectacular de la pirateria en tota la Mediterrània, i que afectà especialment l'illa de Menorca. És l'edat d'or dels corsaris barbarescos, dels quals **Barba-rossa** i **Dragut** foren els més temuts (aquest darrer particularment conegut a Pollença).

El descobriment del continent americà, amb el subsegüent desplaçament de les grans activitats comercials vers aquelles latituds, feu que la pirateria s'hi desenvolupàs extraordinàriament. A l'Atlàntic esdevingueren famosos els corsaris anglesos, com **Francis Drake** i **Walter R. Raleigh**, que actuaven sota protecció directa de la corona. Davant el monopoli castellà, les expedicions pirates adquiriren una importància tan considerable que durant els segles XVI i XVII proliferaren els anomenats **filibusters**, pirates anglesos, francesos i holandesos establerts en algunes petites illes de les Antilles, dedicats a saquejar les costes i a assaltar les naus, sovint carregades d'or, de la corona castellana. Posteriorment, en desplaçar-se les rutes comercials a l'Índic, al començament del segle XVIII, els nuclis de pirateria s'establiren a Madagascar i a d'altres illes de la zona. Tanmateix, la invenció de la màquina de vapor i el desenvolupament dels transport marítim, així com una major racionalització dels ordenaments legals

de les marines europees, portà a la desaparició de l'activitat pirata.

El tractament cinematogràfic de la pirateria s'ha centrat gairebé exclusivament en l'època dels filmbusters de les Antilles. La proximitat geogràfica, la relativament abundosa documentació i informació que se'n conserva, les narracions d'escriptors com **Robert L. Stevenson** i la pròpia afinitat cultural (els productors, guionistes, directors i protagonistes dels films eren majorment anglo-saxons, com n'eren igualment la majoria d'aquells **bucaners**) va fer que els guionistes de Hollywood s'acostassin a aquella societat de pirates que, en llur interpretació, esdevenien herois traïts o proscrits de nobles intencions, cosa que els atorgava una dimensió romàntica, àdhuc èpica.

Algunes realitzacions nord-americanes han excel·lit en la plasmació d'aquest món d'aventures i peripècies constant, tot dotant a llurs pel·lícules d'un sentit de ritme i de l'acció impecables. **Captain Bood** i **The sea hawks**, de **Michael Curtiz**, **Corsaris de Florida** i **Pirates del mar Carib**, de **Cecil B. De Miller**, **El Cigne Negre**, de **Henry King** i **La dona pirata**, de **Jacques Tourner**, han quedat com a models de l'especialitat. Actors com **Errol Flynn** i **Tyrone Power** destacaren en els papers protagonistes, tant per la seva planta com per la seva increïble agilitat. En la dècada dels cinquanta es prodigaren una sèrie de films que feien paròdia dels gènere pirata, entre els quals cal citar **El pirata Barbanegra** de **Raoul Walsh**, i especialment, **El temible burleta**, de **Robert Siodmak**, amb un acrobàtic i vitalista **Burt Lancaster**.

Menció apart, però, mereixen dues pel·lícules molt especials, d'una banda, **L'illa del tresor**, de **Víctor Fleming**, basada en la novel·la homònima de R.L. Stevenson. Una història clàssica i un film mític, del qual es farien alguns *renakes*. Long John, el pirata rondinaire de pegat negre a l'ull, cama de fusta i lloco damunt les espatlles que acaba mostrant el seu bon cor al contacte amb un nin, integra les galeries d'il·lustrats personatges cinematogràfics —i, per afegit, literaris—. Per altre cantó, **Vent en les veles**, d'**Alexander Mackendrick**, és el film de pirates antimite. En aquest sentit, es tracta d'un film dur i insòlit que converteix per una vegada els pirates en víctimes (paradoxalment en víctimes de la *innocència infantil*).

Les històries de pirates formen part de les nostres vivències cinematogràfiques. Tot i que foren un malson durant segles, el cinema els ha redimit (ja saben que, rigorosament, com a indústria, el cinema és una gran fàbrica de mentides) i els ha ofert la possibilitat de poblar la nostra imaginació d'una manera positiva i, fins i tot, entranyable. Actualment, a Hollywood i a tot arreu, el gènere ha passat pràcticament a la història, com els propis pirates, però aquells altres pirates de cine, dels quals esdevinguérem còmplices, sempre estaran entre les nostres afinitats electives. Ω

Andreu Salom i Mir

Des de la Catalunya Nord

El català, opció d'interès: això sembla!

— No us podeu imaginar la sorpresa que vaig tenir, el 17 de gener, quan vaig encendre la televisió a les 2 h del matí, cercant un programa interessant. Cosa difícil! És veritat, i encara més en cadenes franceses! Quan es parla de sorpresa, pot ser bona o dolenta, al principi... Vaig triar doncs TV3 que, de fet, no feien res de l'altre món, vaig continuar la meua recerca fins a trobar el que desitjava. Oh! sorpresa! El Pujol en un canal francès! Són aquests moments, en els que et dius: «Bé, a veure el que diuen; per una vegada parlen de Catalunya; m'esperaré uns quants instants abans d'anar al llit».

Llavors tens el nivell de concentració màxima, ja pot ser un tema que pertoca l'àmbit català. De fet, aquest programa era el **Primer Festival** de

Organizaciones humanitarias. Fins aquí, res a dir, fins al moment en el qual apareix el presentador de France 3 explicant que el festival es celebrava «en Espagne, et plus précisément au Palais Saint-Jordi, à Barcelone»... Com?! A Barcelona, a més a Espanya?! bé és que els francesos els coneixen, no? Però una cosa que no em queia gens bé era aquest «**Primer Festival**», amb tots el respecte per la llengua castellana!

Som a Catalunya, veritat? El català és llengua oficial al Principat? Al menys el molt Honorable el pren com a recurs quan se'n va a fer campanya electoral!

Una pausa breu dins el recinte per deixar pas a la projecció d'un film sobre el treball realitzat per una O.N.G. basca (traduïu «espanyole» pels francesos) a Àfrica. Una vegada acabada la projecció, el premi és atorgat, és clar, a un basc. Després d'haver saludat l'ampli públic que omplia el Palau, en euskera, feia el mateix en català. Punt d'honor, fent sentir la diferència que uneix pobles basc i català envers d'Espanya. Però just abans la seva aparició, s'havia de fer l'anunci de l'adquisició del guardó i, podeu imaginar quines han estat les llengües utilitzades per fer venir el premiat sobre l'escena? «Castellà, francès, anglès... Ah, segur que ara ho diran en català! Doncs no! Ni tan sols en quarta posició el nostre català!» La bona sorpresa de la nit s'estava transformant a mesura que avançava els minuts... «Va! Millor no fer-n'hi cas, si bé és vergonyós veure el poc interès portat a la llengua!»

Apoteosi final: el presentador de France 3: «Maintenant nous allons assister à la représentation d'un groupe d'ici —volent parlar de Barcelona, penso — très connu». «Ah! Per fi, al menys podrem sentir cosa en català!» El grup comença a tocar, cap sonorització coneguda! Pumba!

El pitjor que podia passar... Tota la lletra en castellà, més a prop de ritmes andalusos que altra cosa! Tot el que hi ha de més representatiu de Catalunya, és clar!

La única cosa que et queda, és una cara de beneit, o sigui que et poses nerviós en veure que per un esdeveniment internacional celebrat a Barcelona ni tan sols fan cas de l'idioma del país!

Tant es parla de llengua, d'un costat com de l'altre, els Catalans estem acostumats a passar de l'eufòria a la desil·lusió... Ω

J. Pérez

Llengua catalana

— Una enquesta d'un grup de sociòlegs del centre de recerques científiques de Madrid ha estat feta a sobre de les llengües a l'Estat espanyol. Al principat de Catalunya és el sociolingüista Miquel Siguan que se n'ha encarregat. Els resultats són els següents:

Prop de la meitat dels catalans (48%) són capaços de llegir i escriure en català, contra 41% el 1993. 79% de la població és capaç de parlar aquesta llengua.

Però entendre i poder parlar en català no significa utilitzar-la és el que diu el centre de recerques científiques en el seu estudi sobre els costums lingüístics dels Catalans.

En els últims cinc anys, el nombre de sud-catalans que utilitzen el castellà en la vida quotidiana i no el català hauria augmentat. Sempre segons l'enquesta, el 1993 69% dels Catalans que responien al telèfon no ho feien en català.

Actualment només són 59% i 39% en castellà. La immensa majoria dels Catalans (90%) no han mai tingut afer a problemes d'ordre lingüístics.

El conjunt de la societat es considera bilingüe i sols 3% de la població declara no entendre la llengua catalana. Ω

A. Vera

Toldos

Carrer de Manacor, 121-C

Tel. 27 85 18

07007 Palma de Mallorca

SERVEI OFICIAL

**SERVIAUTO
ARENAL S.A.**

Carretera Militar, 185 • Les Cadenes
Tel. 26 81 11 • Fax 74 32 77
07006 S'Arenal-Palma (Mallorca)

el lleu de tots
mereix un
respecte
FORA FUMS!

Discreció, discreció

Algunes persones fan un treball important sense publicitat ni escarafalls. Era el cas d'en Ramon Juncosa, alt càrrec de la Generalitat del Principat. El seu compromís amb el treball quotidià de la gent era constant. En paraules, de Joan Vives, editor de Catalunya Campus, "una persona amb categoria humana i nacional fora de dubte".

Un requisit poc exigit i menys valorat, per esdevenir "una persona amb categoria" és la discreció. Aquesta és una qualitat de la gent vocacional, als quals no els cal el reconeixement en vida, doncs els plau sobradament el pòstum. I, la discreció no és el contrari de popularitat. Ben al revés! Qui no coneixia en Ramon Juncosa. La seva disponibilitat s'estenia en amplària fins als més diversos confins de les relacions humanes.

La convicció d'un ideal autèntic no necessita expressions altisonants ni cridaneres explicacions. Sols es remet al treball diari i a la feina conscient. Ben lluny de la gasiva expressió d'en Rafael Ribó, a les portes de l'homenatge a Lluís Companys, President de la Generalitat del Principat, en motiu de la seva entrega a la Gestapo.

Voler treure rendiment polític d'un fet històric incontestable és un flac favor a la transparència democràtica, per gent com Ribó (fill) que no perden ocasió de proclamar-la als quatre vents. Aquí el doble joc que no tolera la societat catalana. Aquí la calma d'una societat que resorgirà com un tifó en el moment menys pensat.

La política catalana necessita discreció perquè no pot completar-se sense dirimir el seu greuge visceral amb la "castellanitat opressora". Una "castellanitat" que s'ha apoderat de l'estat des de fa molts anys. I on com titelles permet la sortida en escena de ben ensinistrats actors (els Borrells i Piqués de torn) als que ha amputat la seva condició nacional. Sempre n'hi ha disposats a fer aquesta funció.

No parlem d'un estat qualsevol. I bé perfectament a tomb recordar que és el mateix estat espanyol actual el que va executar el President Lluís Companys. Un estat que mai s'ha retractat de semblant execució. És més, mai ha condemnat explícitament la mort del president català. És un estat que funciona amb continuïtat des de l'u d'agost de 1938, i que amb el pas dels anys ha anat rectificat el seu cos jurídic, sense alterar els continguts bàsics instituits en aquella data. En un procés constant de reforma, és manté l'omnipresència l'estat franquista i feixista que va liquidar els autèntics estatuts i la república.

La diferència de l'estat espanyol amb la resta d'Europa es que en aquest estat, un dels únics del món, va guanyar el feixisme. I el feixisme s'ha perpetuat de manera disfressada. Iniciativa per Catalunya ho sap i no vol dir-hi res.

UDC i Jordi Casas ho saben i sols pensen com ésser ministres espanyols.

Els fonaments de la Constitució espanyola i dels Estatuts d'Autonomia són la victòria del general Franco, amb el suport nazi del cabdill Hitler. I, alguns, com Miquel Roca, van anomenar-ho "transició", pactant amb el comunisme de Santiago Carrillo, tant o més brut de sang que els qui van afusellar el President Lluís Companys.

La "dreta catalana", aliada del feixisme. Si, els "Ribó, Nadal, Maragall,...", d'ara i d'abans, senten com aquella mort va ésser una gran injustícia. Però no saben com redimir-la. I pensen que essent socialistes ho aconseguiran.

Cal recordar llavors que el President Companys no va morir per la revolució. Va fer-ho per aquesta terra en la qual vivim i morim, i per la qual han treballat en un relleu infatigable gent com Ramon Juncosa.

Tinc la convicció que la Gestapo mai hagués mort el President Companys. Alemanya, amb tota la seva força no s'hagués atrevit. Calia que un exèrcit immoral l'afusellés a sang freda. Aquest exèrcit el van dirigir i comandar persones que el continuen dirigint i comandant. En seixanta anys no ha passat res de res. Tot està per venir. El món sols pot caminar cap a la justícia. L'esperarem. Però no com espectadors. La pel·lícula fa molt de temps que es va acabar. I tots ja sabem que les pel·lícules són mentida. Ω

Llorenç Prats-Sagarra
és editor-adjunt de "Catalunya Campus"
lloprats@teleline.es

En el matrimoni hi ha dret a la separació

Més dret encara hem de tenir les nacions conquistades brutalment per la força, com Catalunya entre 1707-1715, amb genocidi tipus Bòsnia inclòs (que els mentiders de l'ansonisme pretenen silenciar). No és que siguem un matrimoni, som com una dona segrestada (Catalunya) per tractants de blanques (Appaia).

Hi ha moltes més dones assassinades pels seus companys o molts kurds assassinats amb armament espanyol o moltes tortures per la policia espanyola que no pas morts per ETA, i per als hipòcrites del PPPSOE i els seus esbirros mediàtics són morts i víctimes de segona, molt menys esmentats que les víctimes d'ETA (que tants vots donen a l'infame PP).

Cínics criminals!!!!!!!!!!!!!! Ω

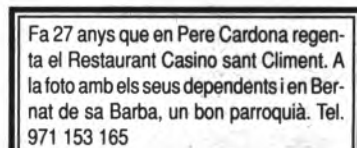
SANT CLIMENT

Fa 4 anys que na Sandra Rogers regenta el Pub Coach & Horses a sant Climent. Despatxa plats combinats i tapes. Tel. 971 153 334

Fa 40 anys que en Bernat Pòns i la seva dona Antònia Pons regenten el Magatzem de Formatges a sant Climent. Els pagesos els duen les peces de formatge tendre, allà el curen i comercialitzen sobretot a Mallorca on és molt preuat. Molta de gent de Mallorca i de Catalunya i València hi passen i en compren. Tel. 971 153 061-62

Fa 27 anys que en Pere Cardona regenta el Restaurant Casino sant Climent. A la foto amb els seus dependents i en Bernat de sa Barba, un bon parroquià. Tel. 971 153 165

Fa 17 anys que en Claudi, en Joan, n'Anna, na Paqui i na Beva duen el Restaurant Rustoc a Calan Porter. Un lloc on se menja per una mitjana de 1500 ptes. Tel. 971 377 104

ES MERCADAL

Fa 2 anys que n'Antoni Riudavets regenta el Bar es Gurugú a la Plaça Pare Camps des Mercadal. Són del Barça i antimadridistes a matar. Tel. 971 154 065

Fa 10 anys que en Nicolau Murillo regenta el Pub Suc a es Mercadal. Lloc de joventut està obert els vespres fins a la mala hora. Tel. 971 154 139

M A O

HISTÒRIA D'UNA FOTOGRAFIA

21 de maig de 1977

Quan el 2 de juliol de 1976 els carrillistes illencs, amb permís especial del governador civil, el reformista Ramiro Pérez Maura, feren el seu primer míting oficial, la premsa celebrà l'acte com a "presentació pública dels 'comunistes'". En aquell acte en el Teatre Balear hi parlaren na Catalina Moragues, na Francesca Bosch i en Ramón Tamames. Cal dir, emperò, que per a nosaltres, els comunistes de l'OEC, aquell acte no podia representar mai la sortida pública dels "comunistes", ja que per a l'OEC, per a l'esquerra revolucionària de les Illes, el partit de Santiago Carrillo era, a conseqüència dels seus abandonaments d'idees i principis, el grup més allunyat que hi pogués haver del comunisme (dins el camp de l'esquerra, és clar). No en parlem de quina era la nostra opinió quan, a mesura que s'anava consolidant la reforma i els pactes entre pretesa oposició i el franquisme reciclat, aquest grup anà abandonant la lluita per la república democràtica, el socialisme entès com a poder dels treballadors, l'autodeterminació, la consolidació de la unitat sindical... Tota una llarga història d'abandonaments que feia que els comunistes mai no el poguéssim considerar un grup proper a les posicions del marxisme revolucionari. Per això, per a les organitzacions que ens reclamàvem del socialisme i la república la primera aparició oficial dels comunistes va ser la nostra, la de l'OEC (malgrat que abans ja havíem fet moltes "sortides" públiques que sovint acabaven en detencions: venda de premsa, mítings ràpids enmig del carrer, intervenció en assemblees a hotels, barris i facultats, manifestacions...). Aquesta aparició pública semilegal (el partit encara no havia estat legalitzat) va ser la que reflectia la premsa oficial el 21 de maig del 1977.

Era una sortida pública a Son Cladera coincidint amb les primeres eleccions d'ençà de la guerra civil. Aleshores els pactes entre el franquisme reciclat i l'oposició no permeté la legalització dels comunistes (només es legalitzà el grup de Santiago Carrillo). Els altres partits comunistes (MC, POUM, AC, PTE, ORT...) ens haguérem de presentar disfressats rere les sigles de fantasmals i inexistents "Agrupacions d'e-

lectors". Però la trampa ja era feta. Tots els diners de la banca i el poder dels grans mitjans de comunicació (TVE, premsa, ràdio) varen ser posats al servei dels partits que ja no volien la ruptura amb el franquisme.

Existien tants fets d'ençà la mateixa revolució soviètica o de la guerra civil i la postguerra que ens separaven dels hereus de l'estalinisme! Cap a l'any 1976-77 el PCE encara no havia fet autocrítica dels crims dels Ardiaca-Carrillo (entre molts d'altres) contra l'avantguarda marxista i anarquista dels anys trenta. Ens referim a les matances de militants del POUM i de la CNT-FAI (i de brigadistes internacionals) en els tràgics Fets de Maig de 1937 a Barcelona, i posteriorment. Per als partits comunistes oficials l'estalinisme acabà amb la mort de Stalin i no calia fer més voltes a la qüestió. Però per a l'esquerra revolucionària que procedíem de l'Oposició Obrera a l'estalinisme, de l'herència dels bolxevics i revolucionaris soviètics, la cosa no era tan simple com pretenien els hereus de l'estalinisme. La manca de crítica envers aquest passat i sobretot l'actitud del PCE en temps de la transició provant de desactivar tota mena de mobilització revolucionària antisistema ens repel·lia. La pràctica de Santiago Carrillo en temps de la transició arribava a cotes d'irrealisme bestials (irrealisme per a qui poguéssim pensar encara que aquella organització, el PCE, volgués fer un canvi en l'estructura de l'estat capitalista espanyol). L'antipopular Pacte de la Moncloa (1977) tornà a confirmar la tenebrosa història d'unes direccions venudes en cos i ànima a l'oportunisme més ferotge. No cal dir que exceptuam d'aquesta anàlisi el provat valor dels seus militants de base, els anònims i esforçats lluitadors contra la dictadura franquista. Aleshores ja era evident que els pactes socials més importants de la transició varen ser els de la Moncloa, que van desactivar la lluita obrera molt radical i antisistema (lluita pel poder i coordinació de les assemblees, "soviets" a Vitòria i altres indrets de l'Estat, unitat obrera anticapitalista arreu, republicanisme...). Ω

Miquel Verdera

Son Cladera (21-V-1977). D'esquerra a dreta: Miquel López Crespi, Martí Perelló, Aina Gomila, Jaume Obrador, Antoni Abarca Zurita i Josep Capó.

Dos militars professionals violen una al·lota a Saragossa

SARAGOSSA/ARAGÓ. - Els fets van succeir fa unes setmanes, quan dos individus es van oferir per dur a casa seva a una dona de 24 anys que havien conegut a un bar del carrer Doctor Cerrada, a Saragossa. Un cop al vehicle els agressors la van dur a un descampat proper al barri rural de San Juan de Mozarrifar, a on la van colpejar, violar i abandonar a la seva sort. La noia agredida va aconseguir demanar auxili i va ser traslladada a un centre hospitalari a on va passar dies ingressada.

Malgrat tot la noia es va poder fixar en la matrícula del cotxe dels agressors, que van ser detinguts a l'entrada de la base aèria, doncs són militars professionals destinats allà. A les instal·lacions militars han restat arrestats fins ara, a l'espera d'un trasllat a la presó militar d'Alcalá de Henares, que per ara desconexim si s'ha produït o no.

Destacar que els mitjans de comunicació de masses es van fer un ampli resò de la violació i de la detenció dels agressors, però curiosament han obviat la seva condició de militars professionals. Ω

Ràdio Topo-Aragon Info + ACP 4/9/00

Na Lina Siquier és la madona de la botiga d'Instal·lacions Elèctriques Hernández a s'Arraval de Maó. Tel. 971 363 657

Na Tina Mari Gimenez acaba d'obrir el Forn es Mosset a la Plaça del Bastió de Maó. A més de pastissos, despatxa cafè i altres begudes. Tel. 971 362 462

Fa 2 anys que en Rafel de la Rica regenta el Restaurant Mos i Glop al carrer d'Alaior de Maó. Fas la cuina menorquina. El mení val 1000 ptes., a la carta se menja per una mitjana de 2000 ptes. Tel. 971 365 467

Fa 20 anys que En Tomeu Mevis va de curandero a sant Climent. També és tirador de cartes. Tel. 971 153 576

En Julià Parpal i Bennasser és l'amo de les Galeries Parpal al cor de Maó. L'any 1903 el seu besavi Julià Bennasser de Selva, amb la seva dona Juanaina Roger de Campanet emigraren a Maó. Avui en Julià és un dels comerciants amb més prestigi de Menorca.

Fa 6 anys que na Cati Sastre i el seu germà Basili regenten la botiga de moda Basili al centre de Maó. Tel. 971 361 114

Fa 11 anys que na Cristina Mir regenta l'Herboristeria Zaitzo (arbrèt en basc) al carrer de sant Roc de Maó. A la foto amb sa filla Sònia. Tel. 971 354 604

Fa 6 anys que en José Cano d'Andalusia regenta la Pizzeria La Fragata al Moll de Maó. Sè menja per unes 1500 ptes a la carta. Tel. 971 353 290

Alguns criteris educatius per al nou curs

Hem de celebrar que el director general d'Educació Jaume Gual hagi fet arribar a totes les directives de tots els instituts d'ensenyament secundari de les illes Balears i Pitiüses unes directrius tan clares per al curs 2000-2001 com les que han arribat a les nostres mans. Aquestes directrius, d'obligat compliment, presenten algunes novetats considerablement interessants i positives, i que han de ser saludades des d'aquesta tribuna, habitualment crítica amb els nostres governants.

Resulten especialment importants les directrius donades de cara a normalitzar l'ús de la llengua catalana als centres educatius. En destacarem algunes que considerem especialment rellevants:

-Per exemple, que els centres hauran d'adreçar-se a la comunitat escolar, des dels òrgans de gestió, sempre en llengua catalana. Això vol dir que les comunicacions de les directives amb professors, pares i mares, alumnes, personal no docent, s'han de fer sistemàticament en català, i que el català, per tant, és la llengua vehicular d'aquestes comunicacions. Gratat una mica més a fons, queda clar, també que la comunicació dels pro-

fessionals de l'ensenyament amb l'entorn social s'ha de fer en català. Així, quan el tutor o la tutora d'un determinat grup s'adreça a principi de curs als pares i mares d'alumnes, ho haurà de fer en català. O quan algun directiu o membre del claustre s'adreça a una assemblea d'estudiants. O quan es programi alguna activitat extraescolar, o d'esbargiment.

-Les directrius estableixen, així mateix, que aconseguir una bona formació en català constitueix un element prioritari a l'hora d'establir horaris. S'ha acabat el privilegi absurd de catedràtics i professors amb gran antiguitat als centres, que podien escollir horari com els rotàs. Ara, s'haurà de tenir en compte la seua formació en llengua catalana. I, si una millor atenció als alumnes així ho requereix (en matèria de formació lingüística), podran ser desplaçats dels grups que ells voldrien i recol·locats allà on més convengui al procés de normalització lingüística en cada centre.

-Juntament amb la prioritització de la planificació sociolingüística a l'hora de fer els horaris de cada centre educatiu, s'hi estableix també

que, almenys una línia en cada curs, haurà de funcionar íntegrament en català. La novetat és importantíssima: implica clarament que els alumnes tendran, com a mínim, la meitat de l'activitat educativa en català -i que aquesta llengua serà la vehicular de tots els actes acadèmics i administratius als centres, però que aquells que optin per rebre tot l'ensenyament en la nostra llengua, també hi tendran dret.

-S'estableixen també grups d'acollida per a aquells alumnes que procedeixin de fora de l'àrea lingüística catalanoparlant, perquè en poc temps puguin adaptar-se a la nostra realitat sociolingüística i seguir amb normalitat les classes impartides en català. A tal efecte, es crea el Taller de Llengua, que servirà perquè els estudiants que no coneixen mica la llengua catalana, puguin defensar-s'hi mínimament en un parell de mesos. Per això es requerirà, naturalment, un horari molt extens per a aquest taller. La prioritització del coneixement del català, doncs, resulta també, en aquest cas, evident.

-Es promou, finalment, la figura del Coordinador Lingüístic o Coordinador de normalització Lin-

güística (a les directrius apareix sota els dos rètols). Aquest professor, que podrà tenir una dedicació semblant a la d'un cap de departament, s'haurà d'ocupar -també segons aquestes directrius- de fer que el català avanci com a llengua vehicular en l'ensenyament, i d'ajudar perquè l'activitat acadèmica i extraacadèmica vagi cada vegada més en català (fins que, s'entén per omissió, hi funcioni del tot).

Totes les mesures de promoció del català expressades en aquestes directrius apunten en la direcció d'augmentar l'ús de la nostra llengua i d'avançar en el procés de normalització. Caldrà que les nostres autoritats educatives estiguin preparades, emperò, per saber respondre amb energia i claretat quan, en algun centre, l'al·lot arribi i es trobi un tutor que, en castellà, li explica quines classes tindrà; son pare i/o sa mare es trobin el mateix tutor que els comenta -també en castellà- com ha de funcionar el centre; el llibre de text de Ciències -una suposició- sigui també en castellà; i el professor de l'assignatura que sigui tengui problemes per expressar-se en la llengua de les Illes. Ω

BERNAT JOAN I MARÍ

MAÓ

Na Fina Garcia és la directora de la Urbanitzadora son Parc, entre Adaia i Fornells a s'Arenal de son Saura. Una zona consolidada en vies de fer la infraestructura. Venen solars a constructors i particulars que fan els xalets. A la foto amb la secretària de direcció Margarida Pons. Tel. 971 363 840

En Rodolf Miquel és l'amo vell de la Fàbrica i Botiga de gelats i torrons El Torroner al centre de Maó. El seu rebesavi Josep López va obrir aquest negoci l'any 1894. Tel. 971 362 898

Fa 15 anys que en Màrius Pons regenta el Restaurant La Marina al Port de Maó. Se menja per una mitjana de 5000 ptes. Tel. 971 365 226

Na Romina i na Gabriela són les cambreres del Restaurant el Viejo Almacen al Moll de Llevant de Maó. Se menja per una mitjana de 4000 ptes a la carta. Tel. 971 368 952

ALLIBERAMENT ANIMAL

Manifestació antitaurina a Barcelona

BARCELONA.- Sobre les cinc de la tarda del diumenge 17 va sortir de la Rambla de Santa Mònica una manifestació antitaurina que recorregué les Rambles i la Gran Via, paralitzant el trànsit al seu pas, fins arribar davant les portes d'accés de la plaça de braus, Monumental. Durant la protesta es cridà repetidament "la tortura no és art ni és cultura", així com consignes reivindicatives a favor de l'abolició de les curses de braus i contra aquest espectacle. Nombroses pancartes i cartells de diferents col·lectius eren entre les i els prop de 300 manifestants, entre elles del col·lectiu francès *Fédération de Liasons Anti Corridas* o del *Animal Association portuguesa*, com també dels convocants, *Alternativa para la Liberación Animal* (ALA), ADDA o Ecologistes en acció de Catalunya, que repartiren gran nombre de fulls informatius i reivindicatius. Per sorpresa d'alguns/es en aquests apareixien algunes consignes com "España Si, Corridas de toros No" (ADDA) o "los políticos empezarán a cambiar las cosas cuando vean que la sociedad demanda tales cambios" (ALA), (?). Davant la plaça de braus esperaven la manifestació 4 unitats d'antiavalots de la policia nacional, una d'elles muntada a cavall, que impediren als i les manifestants apropar-se a les portes del recinte. Les consignes reivindicatives d'un primer moment en la concentració totalment pacífica de manifestants, davant la plaça en un dia de cursa, deixaren pas a mida que en disminuïa el nombre, als insults a la gent, la majoria turistes, que entrava o sortia de la plaça deixant-se entreveure per part d'alguns i algunes manifestants poca sensibilitat en la lluita antisexista o contra l'homofòbia. *Contra-Infos 18/09/00*

SOLIDARITAT INTERNACIONAL

Escalada repressiva a Euskal Herria

Detencions indiscriminades de càrrecs institucionals d'EH, militants d'HB i un advocat de Gestores pro-amnistia completen una llista de vint persones detingudes durant la matinada del 13 de setembre.

EUSKAL HERRIA.- Un cop més el jutge Baltasar Garzón ha dirigit una operació mediàtico-policia contra persones re-presentatives de l'esquerra abertzale, acusant-les de formar part de l'aparell polític d'ETA. El jutge completa així el sumari 18/98 dins el qual es va produir entre d'altres operacions policials el tancament del diari Egin i de l'emissora Egin Irratia el juliol de 1998. Ara es relaciona a Ekin, una organització amb una activitat política pública, amb l'aparell polític de la banda armada i l'acusa "d'entramat orgànic" i de dissenyar l'estratègia d'atemptats d'ETA i dels actes de kale borroka. En aquest tipus d'actuacions la relació entre l'operació judicial i l'interès governamental és ben estreta, com ho demostren les declaracions de José Maria Aznar després de l'atemptat contra Juan María Jauregui en que deia que "ETA y su entorno tienen motivos para estar preocupados". Per orquestrar aquest tipus d'operacions és bàsica la legitimació mediàtica de la premsa davant les detencions, es tracta d'estigmatitzar tot aquella persona que construeixi un discurs alternatiu a l'imperant en el marc econòmic, polític i social. En el cas d'Euskal Herria el conflicte adquireix molta més complexitat i ja són molts anys els que dura perquè es segueixin reproduint els mateixos esquemes que vint anys enrere, el problema és que ara en aquesta conjunció polític-periodístic-judicial, l'estat, amb el partit popular al capdavant, utilitza mecanismes molt més "aparents" que abans i es legitima amb un discurs populista escudant-se darrera l'estat de dret i la democràcia. Amb aquesta estratègia està legitimant tot tipus d'accions policials, encara que no tinguin cap fonament sobre qualsevol persona que pertanyi a l'esquerra abertzale siguin mestres d'escola, parlamentaris, cambrers..., per una banda està instrumentalitzant els atemptats de l'organització armada a nivell estatal per guanyar suport a les urnes i per l'altra està dinamitant qualsevol intent de resolució del conflicte i, per tant, perpetuant-lo dins Euskadi. *Contra-Infos + Etxera 19/9/00 Ω*

M A O

HISTÒRIA DE LA TORTURA (2)

La reaparició de la tortura en el segle XX

És evident que ho presentem com un fet innegable. Els informes d'Amnistia Internacional i els d'altres organitzacions que s'ocupen de l'existència de la tortura ens ho recorden cada any.

Quines han estat les causes d'aquesta dissortada reaparició? Els analistes parlen fonamentalment:

--De l'aparició de l'Estat totalitari. L'Estat, omnipotent i unívoc, té por, es malfia dels drets particulars dels ciutadans. Tota discrepància respecte de la línia marcada per l'Estat o els seus "conductors" és un atemptat gravíssim, ja que no atempta contra un interès particular sinó contra tots. No pot estranyar, doncs, que en les comissions revolucionàries extraordinàries de la URSS entre 1917 i 1922, després a la Itàlia i a l'Espanya feixistes i, finalment, a l'Alemanya del Tercer Reich, per exemple, la tortura reaparegués sota l'autoritat estatal extraordinària, revolucionària i del partit, i més tard, en algunes circumstàncies, sota l'autoritat legal ordinària.

--De la necessitat imposada per les condicions de la guerra moderna "d'indagacions ràpides, fiables i efectives", amb la creació ad hoc de serveis especials i mètodes especials d'interrogació de presoners, espies, etc.

--Del terrorisme i de l'amenaça que, paradoxalment, representa per a la supervivència d'un Estat totpotent i que, fins i tot en el cas de nacions democràtiques, cau sovint en la temptació de repetir en la seva actuació els delictes dels altres.

Qui està implicat en la tortura?

El torturador. Malgrat el que pugui semblar, els psicòlegs opinen que els torturadors no són necessàriament persones de natura sàdica: al contrari, molts són gent corrent. Allò que es dona sempre en un torturador és un accentuat sentit de l'obediència i un convenciment que els torturats són persones molt diferents a ell, i que pertanyen a un grup (ètnic, ideològic) que suposa un seriós perill per a la supervivència del seu propi món. Per a convertir una persona així en un torturador, n'hi ha prou amb ordenar-li començar amb persones de les quals se sospita que han comès un delictes greu, i la confessió de les quals podria fins i tot salvar vides innocents. Un cop que el torturador s'ha iniciat, els requisits van desapareixent fins que simplement s'arriba a la tortura per a inspirar terror.

El qui autoritza o mana la tortura. Per descomptat, encara que del qui primer es parla és de la persona que du a terme físicament la tortura, el principal responsable és qui l'autoritza o, fins i tot, la mana. Sovint, aquests són alts càrrecs dels Governos que fomenten que aquestes pràctiques siguin habituals, o bé es "fa la vista grossa" davant del que, amb una gran dosi d'hipocresia, s'anomena "excés de zel".

La participació dels metges. Aquesta es produeix: assegurant que es pot continuar sense perill de mort; desatenent deliberadament malalts presos; ocultant senyals de tortura; participant directament; investigant sobre les millors formes de torturar.

El 10 d'octubre del 1975 es va adoptar l'anomenada Declaració de Tokio que, al seu paràgraf primer, diu: "El metge no protegirà, tolerarà o participarà en la pràctica de la tortura o altres formes de procediments cruels, inhumans o degradants, sigui quin sigui el delictes pel qual la víctima d'aquests procediments sigui objecte de sospita, acusació o culpa, i siguin les que siguin les creences que van motivar la víctima, i això en qualsevol situació, inclosos conflicte armat i guerra civil".

Els advocats. Quan no denuncien els casos de tortura que coneixen i no s'hi oposen amb prou energia.

Els legisladors i jutges. Quan no legislen radicalment en contra de la tortura o no investiguen totes les denúncies rebudes.

Darreres dades (1998)

Segons els informes d'AI, les forces de seguretat, la policia o d'altres autoritats van fer ús de tortures i maltractaments a 125 països al llarg de l'any.

A 51 països es van registrar casos de mort sota custòdia, provocada, segons es sospitava o es va poder confirmar, per tortures o maltractaments, manca d'assistència mèdica o condicions de reclusió cruels, inhumanes o degradants. Ω

Dites relacionades amb el vi

Pa, pernil i vi vell inflen la pell.

Pa, vi i carn fan bona sang.

Parra que brota a l'abril, poc vi al barril.

Peix i garrí viuen en aigua i moren en vi.

Peix, arròs i pebre volen vi per beure.

Peix, figa i cargol nedar amb vi vol.

Pel bon vi no hi ha amic ni cosí.

Pel constipat, un bon got de vi ben acaramullat.

Pel gener, el camp llaurar, la vinya podar i el vi trascolar.

Pel juliol, verol; per l'agost, most, i pel setembre, vi per a vendre.

Pel maig, sardina a la brasa i bon vi a la tassa.

Pel novembre, vi per vendre.

Pel que pugui ésser guarda el vi al celler.

Pel setembre les cabres a la serra i el vi a la gerra.

Pel setembre, vi per vendre.

Pel temps de les Carnestoltes, molt vi i moltes poca soltes.

Pel vell, sopa clara i vi bo és el millor.

Pel vell, sopes, caldo i vi bo és el millor.

Pels dies de Carnestoltes, molt vi i poques soltes.

Pels homes és bo el vi i pels infants és verí.

Per a fer camí, bon calçat i bon vi.

Per anar de camí, bon calçat i bon vi.

Per Carnaval, més vi que pa.

Per fer córrer el bocí el millor remei és vi.

Per l'agost calent, ni vi ni aigües.

Per l'agost, beu vi i deixa el most. Ω

Fa 4 mesos que na Neus Mascaró ha obert la botiga d'antiguitats Can Tofol al carrer des Forn de Maó. Tel. 600 711 154

Na Maria Elies Tudurí, neboda de l'arquitecte i urbanista Nicolau Rubió i Tudurí, que viu a la casa pairal de l'arquitecte, és psicòloga i te consulta de psicologia infantil a la mateixa casa. A la foto amb sa filla Maria que fa segon d'ESO. Tel. 971 353 412

Fa 4 anys que en Càndid i en Xavi obren el Laboratori Fotogràfic Prest i Be al carrer de les Moreres de Maó. A la foto amb les dependents Eva i Begonya. Tel. 971 353 542

Fa 12 anys que en Josep Mercadal regenta la botiga d'articles de pesca Can Mercadal al Portal de la Mar de Maó. Tel. 971 362 826

Fa 27 anys que en Josep Antoni Olivés i na Joana Tudurí compraren la botiga de formatges i altres productes típics de Menorca al Mercat del Claustre Carmelita de Maó. Na Joana feina de dependenta fins que l'amo se va retirar per edat. Tel. 971 363 143

Des del Febrer de 1963, en Sòcrates Mantolan i Casali regenta la Gestoria Montalan a la Plaça d'Espanya de Maó. També es API i te escola de conductors. Amb els seus 25 empleats arregla tota classe de papers. Tel. 971 360 045

Fa 16 anys que na Mercè Garcia ven productes menorquins al Mercat del Claustre Carmelita de Maó. Na mercè és sens dubte la venedora més simpàtica del mercat. Tel. 971 362 939

Fa 28 anys que na Maria Lluïsa Casado regenta la Perruqueria Lluïsa al carrer Anuncivay de Maó. Abans era dependenta de la seva tia Lluïsa fins que sa va fer independent quan aquesta se va retirar. Tel. 971 368 581

PLATJA DE S'ARENAL

Fa 18 anys que en Virgili Carrión de Castella va obrir el Restaurant Carrión II a Somtimes de s'Arenal. Possiblement fa la millor paella de s'Arenal. Cuiner als millors restaurants de Mallorca, ara cuina a la seva empresa. I recordau que: Tel. 971 269 566

Na Cristina Coll que te 13 anys i aquests dies comença segon d'ESO a l'Institut de s'Arenal, a l'estiu ajuda sa mare na Gerònia Hernández a la seva botiga de moda a Somtimes de s'Arenal. Tel. 971 264 064

Fa mig any que na Roada Sánchez de Sevilla, amb en Jesús Roca de Galicia, regenten el Restaurant La Gamba a Somtimes. Despatxen menús a 990 ptes. A la carta se menja a partir de les 1500 ptes. A la nit. Música en viu a càrrec d'en Lucho Flores que canta en portuguès i en castellà.

Fa un any que en Jean Oosterlynck, mallorquí de pares belges, regenta l'empresa COP Y QUICK a Somtimes de s'Arenal. Els propietaris del taller són els germans Palmer de Calvià. Tel. 971 744 375

Vint i set de setembre de 1975

Vint i cinc anys des dels últims afusellaments del franquisme

Homenatge als darrers afusellats del franquisme

A primeres hores del dia 27 de setembre de 1975, a Burgos, Cerdanyola i Madrid, foren afusellats, cinc joves: José Humberto Baena, Ramón García Sanz i José Luis Sánchez Bravo pertanyien al FRAP, Juan Paredes Manot i Àngel Otaegui eren d'ETA. Fins l'últim moment es van succeir les protestes en molts llocs del món, París, Lisboa, Roma..., alguns governs retiraren les seues delegacions diplomàtiques... Però el franquisme s'afanyava en acabar els seus dies com els havia començat: imposant la seua força a sang i foc.

Els judicis mancaren de tota garantia legal, els tribunals estigueren formats per militars amb molta presa per dictar sentència. La denominada llei antiterrorista, per la que es va jutjar i executar a aquests cinc joves de famílies humils i treballadores, formava part del mateix arsenal de lleis repressives pel qual el règim de Franco va condemnar a milers d'obrers, sindicalistes i intel·lectuals que en aquells moments lluitaven contra la dictadura.

Ni las sol·licituds de connotació de condemna, ni las reaccions internacionals obtingueren resposta. Els cinc joves antifranquistes caigueren abatuts pels trets dels escamots d'afusellament, les penes de mort, que Franco i els seus ministres havien signat, s'executaren. Foren les últimes condemnes a mort d'una dictadura que, ja en fase terminal, es regirava contra aquells que no acceptaven la seua continuïtat, contra els qui des de l'oposició antifranquista lluitaven llavors per la ruptura democràtica i no per una transició pactada, que deixés impune al règim i aquells que el sustentaven.

Pocs dies després, el 1 d'octubre, des del balcó del "Palacio de Oriente", Franco acompanyat dels seus ministres, dels seus generals i del seu successor, per ell mateix designat, el aleshores príncep Juan Carlos, i ara actual rei, presidien una de les seues concentracions patriòtiques, un intent d'autoafirmació front a les democràcies europees que havien retirat els seus ambaixadors; front als demòcrates que repudiaven aquells recents assassinats; front als que aspiraven a conquerir autèntiques llibertats democràtiques, individuals i col·lectives, per a tots. Només principis democràtics era allò que reivindicaven les organitzacions d'aquells cinc joves.

El silenci, que després va sorgir, del pacte per legitimar la monarquia amb una constitució, retallada i vigilada, a canvi de la legalització dels partits, va impedir a posteriori que es revisaren les condemnes a mort. I encara segueix estant pendent ara, en els temps en que Pinochet —que llavors compartien en Franco poder i ideologia— o els militars argentins de "La Junta", estant sent seguts al banc dels acusats. Aquella Espanya, "del borrón y cuenta nueva" continua sent la mateixa d'ara que impedeix la rehabilitació de lluitadors demòcrates com Julian Grimau, Puig Antich i tan d'altres, que com els cinc joves del 75, van ser els autèntics continuadors de la resistència al franquisme.

Han passat vint-i-cinc anys. Avui, aquells companys, afusellats al trencar l'alba del 27 de setembre de 1975, podrien estar amb nosaltres, xerrant sobre aquells temps i continuant treballant per un món més just i lliure, però foren condemnats a mort i afusellats.

Ells, com tanta gent, homes i dones que patiren tortures, anys de presó, exilis,... cercant camins de llibertat, han sigut, són, la sal de la terra, sense ells, tal vegada, el pragmatisme de "lo posible" hauria sigut un etern mur de contenció. Ω

José Humberto Baena, Ramón García Sanz, José Luis Sánchez Bravo, Juan Paredes Manot, Àngel Otaegui, no vos oblidem.

València, 14 de setembre de 2000

Lucila Aragó, Víctor Baeta, Amparo Garrigós, Dolors Calatayud, Àngel Yébenes, Miguel Morata, Alejandro Mayordomo, Jose Luis Piquer...

En Damià Borràs és el secretari d'organització del PSOE de Menorca. Aquest partit té la presidència del Consell de Menorca i les batlies de Maó, Es Castell, Alaior i sant Lluís i governa en coalició preelectoral amb el PSM a Es Mitjorn i Es Mercadal. A la foto amb una ajudant. Tel. 971 364 773

M A Ó

Fa 20 anys que en Martín Vidal de València va obrir el Saló Vidal Perruquers al carrer de Gràcia de Maó. A la foto amb les seves oficials estilistes Joana i Pamela. Tel. 971 366 872

Fa 25 anys que n'Ute Dahl de Manheim regenta l'Escola de Ball Ute al carrer de Gràcia de Maó. Ensenya claqué, ballet, dansa moderna etc. Tel. 971 368 557

Fa un any que n'Andreu Melero i en Juanma Pons regenten el Taller de Mecànica i pneumàtics Servei Ràpid al carrer de sant manuel de Maó. Tel. 971 369 297

Fa 12 anys que en Paco Bosch regenta la carnisseria Bosch a la Plaça del Claustre Carmelita de Maó. A la foto amb el seu fill Francesc que és ecologista. Tel. 971 362 242

Fa 50 anys que en Toni Vidal i na Mercé Jordi regenten la botiga de Moda Dona i Home Neus al camí des Castell de Maó. Els trobarem amb els seus veïnats fent un refresc amb motiu de les Festes de Gràcia. Tel. 971 364 113

CRONOLOGIA DE LA HISTÒRIA DE CATALUNYA TOTA

El gloriós plerenaixement (1491-1520)

PER RICARD COLOM - TLF. 964 207607

"Assolida l'alienació del sotmès per mitjà (bàsicament) de la coerció física, la tasca del colonitzador es concreta a mantenir aquest estat d'alienació i a convertir-lo en el seu (nou) estat "natural"; per això la colonització vol dir sempre la falsificació de la història, o fins i tot la seva anatemització"

(Heinz Dietrich, Emancipació i identitat d'Amèrica Llatina: 1492-1992)

"[...]el desconeixement de la pròpia història és una de les causes més radicals de l'afebliment de la consciència nacional catalana i de la seva lenta substitució per la consciència nacional espanyola. Els nostres ocupants ho saben perfectament i, per ço, és la primera cosa que han amagat, car són conscients que és allò que més els denuncia i més els posa en evidència. El factor històric és tant o més important que el factor lingüístic a l'hora de crear o de reconstruir una consciència nacional, donat que és la història la que més explica el per què de la identitat lingüística i col·lectiva d'un país".

(Catalunya, nou Estat europeu. Declaració de la Primera Convenció per la Independència Nacional).

"La llengua i la història són els botins més preuats a l'hora de sotmetre un poble". (Àngel Guimerà)

16.1.1493: Després de més de 3 mesos, en Colom amprèn la tornada amb indis, animals exòtics, etc.

19.1.1493: La Catalunya-nord, sota ocupació francesa, és recuperada per la Pau o Tractat de Barcelona. A canvi, Charles VIII de França obté la neutralitat catalana a Nàpols, on regnen Trastàmars "menors". L'ocupació francesa hi ha significat una forta regressió dels negocis (cop mortal als teixidors de Perpinyà, etc.). Tot seguit, les darreres 14 famílies judeo catalanes conegudes en són foragitades.

15.2.1493: En Colom escriu una lletra a la mar, que després servirà de base per a la famosa "Primera lletra", publicada com a notícia del Nou Món.

3.1493: Colom arriba a Lisboa.

4.3.1493: Colom escriu als reis.

15.3.1493: Colom arriba a Pals de l'Empordà. Poc després és rebut pels reis al Monestir de St. Jeroni de Murtra (Badalona), en anar cap a Barcelona.

Badalona es troba enmig Pals i Barcelona.

13.3.1493: En Colom surt de Lisboa devers Catalunya. 14.3.1493: Data que apareix, probablement per errada tipogràfica, a la versió estampada de la lletra de Lisboa estant d'en Colom a l'"escriuano deració" (escriu de Ració), Lluís de Santàngel.

4.1493: A Barcelona és rebut de nou pels monarques al gòtic Saló del Tinell.

ca.4.1493: La "Primera lletra" impresa (que prové d'una carta que Colom havia escrit inicialment a la mar el 15-2) passa ràpid a un impressor barceloní, segurament en Pere Posa, potser en un parell de setma-

nes des que Lluís de Santàngel la rep. L'edició d'en Posa és servada, sembla, en castellà, en dos fulls, sense títol (simplement comença així: "Señor por que se que aureis plazer de la grand victoria...") copiada del text colomí. La postdata indica que aquesta lletra havia estat enclosa en una altra que Colom havia adreçat als reis. Aquesta lletra fou redescoberta a mitjan s.XIX i la seva única còpia coneguda rau ara a la Biblioteca Pública de Nova York.

24.5.1493: Reial Cèdula que amplia les armes a l'escut d'En Cristòfol Colom, dalt del qual duu les armes dels Mont-ros: en Lluís Colom i Bertran es casa, a mitjan s.XV, amb na Violant de Mont-ros.

28.5.1493: Cèdula dels reis a En Colom, a Barcelona, per la qual l'autoritzen a proveir els oficis de governació a les Índies. En Colom nomenarà personalment En Pere Margarit com a cap de la força militar a la 2ª expedició. Per a en Parellada tal nomenament sols pot tenir una explicació: "que entre En Margarit i En Colom hi hagués una coneixença anterior o bé una comunitat de pàtria". Sabem que Pere Margarit era Pere Bertran i Margarit, i que els Colom-Bertran de Barcelona eren cosins dels Bertran de Gelida (cosins d'en Pere B. Margarit). O sia: eren família.

1493: Butlles d'Alexandre VI: La "Dudum siquidem" estableix un meridià fictici a 100 lleigues de les Açores com a límit castellano-portuguès per enviar els primers missioners a l'Amèrica (els monarques entenen la cristianització com a adquisició de nous súbdits fidels). A les "Inter cetera" lloa els reis catòlics per haver foragitat "la tirania sarraïna".

Cèsar Borja, d'uns 18 anys, és nomenat cardinal.

El nou Papa casa sa filla Lucrècia amb Giovanni Sforza, senyor de Pesaro, en la seva política per recobrar els territoris dels Estats Papals, governats per tirans locals.

Carta catalogada (devers mitjan s.XVI) núm. 4743 de la Biblioteca d'en Ferran, fill d'en Cristòfol Colom, en la qual C. Colom anuncia la descoberta al seu amic familiar Santàngel: "letra enviada al escriba de racio a.1493, en catalán".

Corts d'Oriola: Miren d'evitar el corrent emigratori de moros valencians, atemorits pel fanatisme de la Inquisició.

Estampat a Saragossa "L'Art de ben morir", d'en Jaume Roig.

Reforma monetària al Principat, encunyació del principat d'or.

Introducció de la insaculació a la Generalitat de dalt.

Maximilià I és proclamat Emperador.

Pactes de Sanlís de França amb els Habsburg.

1493-1497: Pesta al Principat.

1493-1503: El decurs del Pontificat Borja ve determinat per consideracions econòmico-polítiques. Estableix la maquinària per a reformar les finances papals; i per unir la Cristiandat contra els turcs; i per a

recobrar els territoris dels Estats Papals, governats per tirans locals. En aquest sentit casen Lucrècia amb el senyor de Pesaro. Quan Alexandre s'alià amb Nàpols i Milà amb els francesos, Giovanni Sforza, en tèmper per sa vida, fuig de Roma i esdevé enemic dels Borja, més avant acusarà el Papa i Lucrècia de relacions incestuoses.

1493-1519: Maximilià I, "rei dels romans" (o sia, Emperador, Habsburg) controla geoestratègicament el continent europeu, el qual fet esperona l'hostilitat de França a Borgonya i a Padània. Pretén fites megalòmanes: rebre la successió dels trons del Vaticà, Suècia i França. Però va a més a través de la característica política matrimonial dels Habsburg.

1493-1541: Vida de Paracels, reformador de la medicina i de la química.

1493-ca.1620: Intensa immigració occitana i francesa a la Catalunya nord i zones litorals i prelitorals del Principat.

5.9.1493: La reina escriu a Colom per a demanar-li un mapa fet per ell.

25.9.1493: En Colom, amb 17 vaixells i 1500 homes (P.Boil...) salpa de Calis en el seu segon viatge vers Tahuantinsuyu o Abia-lala (noms indígenes d'Amèrica). Hi viatja el frare Jerònim Ramon Pané, autor d'un estudi sobre els indis taínos (ràpidament exterminats als pocs anys, quan comença la colonització castellana al Carib) que serà elogiat per B. De Las Casas. En Colom duu instruccions sobre la colonització, comerç i evangelització de les noves terres.

3.11.1493: Colom ateny les Petites Antilles.

1493-1496: Colom funda a l^a ciutat (Isabela), posa el nom de "Montserrat" a una illa (més tard rebatejada pels colonitzadors castellans). Viatges a Cuba i a Jamaica. A l'Hispaniola (Sto. Domingo) el govern d'en Colom produeix descontent. Es presenta ja el problema de l'esclavatge sobre els indígenes.

LO SOMINI DE JOAN JOAN (fragment)

"(...)

E si alguna molt parlara se detenia

per allargar sa cortesia i sa raó,

puix acabava son sermó, tantost se seia.

I puix que fon plena l'esgleia, lo sermonar

sentí entre elles molt cuitar ans de l'oferta;

puix sabeu quant és cosa certa, elles ab elles

(i més si són totes femelles) tantost hi són,

volent parlar de tot lo món, en tot se meten;

i si callau vos acometen per traure noves;

i tostemps fan contres i proves sobre tot hom:

- "I, vós, què feu? I l'altres, com

se troba hui?"

I dir los mals de son veí, de sa veïna.

I ara, parlat de medicina, donen remeis;

i, al·legant los furs i lleis, en tot se posen;

i en tota res dien i glosen lo parer seu.

Parlar del cel les oïreu, i de la terra;

ara de pau, adés de guerra, i de l'infern,

i de l'estiu, i de l'hivern. I, sens afany,

vos contarán tot quant en l'any han començat,

teixit, i ordit, i acabat;

tot, fil per randa,

vos ho diran, sens donar tanda per a respondre.

I, baix parlant, sentiú compondre tantes cosetes,

que par que sien oronetes dins lo seu niu,

que si els sou prop, sols lo "xiu xiu" basta eixordar-vos;

i si voleu aparellar-vos ab ploma i tinta,

veureu entre elles com s'hi pinta, i com s'hi juga

d'un joc que es diu "a la feixuga", i com repiquen,

i unes ab altres com se piquen del joc, baixet,

parlant cobert i molt secret, elles ab elles.

Io, aguaitant i oint los vols d'aquelles, tan gran plaer prenien de mirar-les,

que desigí que els meus cabells i celles fossen tornats en aquell punt orelles,

perquè pogués més atent escoltar-les.

(...)

molt baix entre elles raonaven, dient així:

- "aquelles dos, de vós i mi, parlen ausades;

que io ho conec en les mirades que els he vist fer;

mas també es tenen bon terror. I sabeu com

li havem més nosaltres nom, per ésser tal?

Na Llepaflis de Sandoval, que és mala carn.

De tot lo món se trau escarn, que fastig és".

Saltà una altra al través ab tal raó:

- "Ahi oí io lo sermó de la Croada;

ja la tenim altra vegada per dos reals.

Quin temps tenim per ésser mals, si ho volem ser!

Lo temps de sent Vicent ferrer par que s'acosta.

I açò que es diu que hi ha a la costa tantes galeres!"

Respòs una altra: - "Va de veres, o és falsia?"

- "Senyora, ver crec io que sia, segons han dit

hui los jurats, que mon marit (...)"

Jaume Gassull (València, ca.1450-1515) Ω

LA NOSTRA CUISINA

Platillo de peus de xai amb pèsols

Empordanès, com tots els platillos

Ingredients:

Peus de xai, pèsols, ceba, tomàquet, all, farina, ametlles torrades, aigua, oli i sal.

Preparació:

En una olla amb aigua i sal, es bullen els peus de xai, fins que siguin quasi cuits. Mentre, en una cassola amb un raig d'oli i un pessic de sal, es fregeixen ceba, picada fina, i unes quantes dents d'all, fins que tot agafi color; llavors, s'hi afegeix una mica de tomàquet ratllat.

Quan el sofregit hagi lligat, s'hi tira un petit grapat de farina i es remena, fins que estigui cuita. Llavors s'hi posen els peus amb un bon raig del brou de bullir-los, que es completa amb aigua. Es deixa coure una bona estona, a poc foc, remenant de tant en tant, per a què la farina no s'agafi i, després, s'hi tiren uns pèsols i una picada, feta amb uns quants alls i unes quantes ametlles. Quan els pèsols estan al punt, es tasta de sal i es treu del foc.

Girella

Plat Pallarès; és quasi igual que el haggis escocès

Ingredients:

La tripa, la freixura, el cor i 1 Kg. de carn del cap i del coll del xai, 200 gr. de cansalada viada, 600 gr. d'arròs, 100 gr. de pa ratllat, 200 gr. de pernil, 6 ous, alls, julivert, safrà, aigua, oli, sal i pebre.

Preparació:

S'escalden les tripes i l'estómac i es netegen bé. La freixura i el cor es bullen durant uns 20 minuts, amb aigua i sal. Es piquen bé la tripa, la freixura, el cor i la carn del cap, la cansalada, el pernil, uns alls i una mica de julivert, i es barregen amb l'arròs, els ous, un pessic de safrà i sal i pebre negre. Quan està ben barrejat, es farceix l'estómac amb aquesta mescla i es tanca, cosint les obertures. Després, es bull durant mitja hora, en una olla amb aigua i sal, es treu i es deixa refredar. Abans de servir-lo, es talla a rodanxes i es fregeix amb oli.

Llengua amb tàperes

El secret d'aquest plat és deixar fregir ben bé tant la farina com la ceba. Això millora el gust i el color de la salsa. Val més menjar-se'l acabat de fer.

Si cal rescalfar-lo, es fa en un recipient tan petit com sigui possible, esquitxat amb una mica d'aigua, el temps imprescindible i al microones. Sinó, la salsa es torna oliosa i embafa.

Ingredients:

Una llengua de vedella, una ceba, farina, tàperes, oli, sal, una copeta de canya (rom blanc) i aigua. Si no es pot bullir la llengua en fer escudella, una altra ceba, una mica d'api i una fulla de llorer per bullir-la.

Preparació:

Si no es bull la llengua en fer escudella, es fa bullir la llengua a l'olla a pressió, amb aigua suficient, una ceba partida en dos, un parell de branques d'api, una fulla de llorer, un raig d'oli i sal, durant trenta o quaranta minuts. Es deixa desvaporar l'olla, es treu la llengua i, després de comprovar que és tova, es pela, es deixa refredar quasi del tot i es talla a rodanxes primes.

S'enfarinen les rodanxes i es fregeixen amb el foc ben viu, en una cassola amb oli i un pessic de sal, reservant-les en un plat a mesura que siguin ben rosses. Acte seguit, en el mateix oli s'hi fregeix, també fins que s'enfosqueixi, la ceba trinxada. Quan la ceba estigui al punt, es redueix el foc al mínim i es tiren a la cassola la llengua, dos gots petits d'aigua, la copa de canya, una cullerada de tàperes picades al morter, sal i pebre negre.

Es deixa ofegar, amb el foc al mínim i remenant-ho sovint per a què no s'agafi, fins que la farina estigui desenganxada del tall i lligada amb la salsa, completament. Llavors s'hi afegeixen dues cullerades més de tàperes senceres i es deixa coure uns cinc minuts més. Es retira del foc i es serveix.

Frit de freixura de Pasqua

Ingredients:

Fetge, pulmó, cor, tripa, lletons i melsa de xai; ceballots, fonoll bord tendre, patates, pebrot, carxofes, albergínia, xiulets, bitxo, aigua, oli, sal i pebre negre.

Preparació:

Es posa el tall, trossejat, a la cassola, amb un got d'aigua i se li dona un bull per a què no begui tant d'oli, en fregir-lo. Després, es fregeixen unes patates, tallades a daus, rentades i eixugades, en una paella amb oli abundant i es reserven. Mentre, en una paella, es van fregint, successivament, el tall, els ceballots trinxats, el pebrot trossejat, les carxofes a llesques, l'albergínia trossejada i els xiulets també triats els fils i trossejats. Quan tot és fregit, es posa en una cassola a poc foc, junt amb uns brots de fonoll, un bitxo trossejat, oli, sal i pebre negre. Es va remenant, per a què no s'agafi i si es torna massa oliós, s'esquitxa amb unes gotes d'aigua. Al cap d'uns deu minuts, es tapa, s'apaga el foc i es deixa reposar una estona, abans de servir-lo.

Si no n'és temps, es pot prescindir de les carxofes, l'albergínia o les faves. Llavors és frit de freixura, però no de Pasqua.

Frit de sang de matances

És el primer plat del dinar de matances, a Mallorca. Cal remenar bé la sang amb la mà, en calent, per a què les plaquetes quallin separatament (fan uns fils blancs) i treure-les. El magre es pren del llom, que és un dels primers trossos que es treuen, perquè l'animal s'obre per l'espinada.

Ingredients:

Sang i magre de porc, patates, alls, ceba, grells (grills de ceba), pebrot vermell, tomàquet, fonoll bord, marduix, llorer, llimona, llard, oli, sal i pebre negre.

Preparació:

Es fregeixen unes patates, tallades a daus, renta-

des i eixugades i es reserven. En el mateix oli, es fregeix el pebrot vermell, tallat a daus; quan és fregit, s'ajunta a una part de les patates (la resta es guarden per al frit gros). Llavors es fregeix la sang, tallada a daus, en oli i una mica de llard, amb uns quants alls esclafats, sense pelar, un tronquet de fonoll, una mica de marduix i una fulla de llorer. Quan és cuita, s'hi afegeix una mica de pell ratllada i unes gotes del suc d'una llimona. En una altra paella amb oli i una mica de llard, es fregeixen els talls de carn magra, amb una ceba grossa, tallada pel llarg i uns quants grells. Quan és mig cuita, s'hi afegeixen uns quants talls de tomàquet i una mica de bitxo. Es barreja tot, es tapa la cassola i es deixa ofegar una estoneta, a poc foc.

Frit gros

És el segon plat del dinar de matances, a Mallorca.

De postres, es mengen bunyols

Ingredients:

Llom, ventresca (cansalada de la panxa) i fetge de porc, la resta de patates fregides que no s'han posat al frit de sang, oli, pebre negre i sal.

Preparació:

Es fregeix el llom, la ventresca i el fetge, adobats amb sal i pebre molt. Es barreja amb les patates fregides.

Sang i fetge amb ceba

Ingredients:

Sang, fetge, cansalada fresca, cebes, alls, sal, pebre negre i oli.

Preparació:

En una paella a poc foc, amb un raig d'oli i un pessic de sal, es fregeix una bona quantitat de ceba tallada pel llarg. Quan es comenci a enrosir, s'hi tiren uns quants alls picats, i la sang, tallada a daus. S'hi posa un pessic de sal i una mica de pebre molt i es deixa coure durant uns deu minuts, remenant-ho de tant en tant. En una altra paella a foc viu, amb oli i un pessic de sal es fregeix el fetge, tallat a tires, amb un pessic de sal i una mica de pebre, durant uns cinc minuts. Després, es barregen les dues paelles i es serveix calent.

Ventre de porc amb gírgoles i seques

Inspirat en una recepta dels esmorzars del mercat dels dijous, de la "Fonda Europa", de Granollers.

Ingredients:

Un ventre de porc, cuit; gírgoles, mongetes seques, cuites; all, julivert, pebre negre, sal i oli.

Preparació:

Es talla el ventre de porc i les gírgoles a tires primes, es pica l'all i el julivert i es posa a la cassola, amb un raig d'oli, un pessic de sal i una mica de pebre negre. Es deixa ofegar una estona, a poc foc. Després, s'hi afegeixen les mongetes seques, es remena i es deixa ofegar una estona més, a poc foc i amb la cassola tapada, abans de servir.

Admirem als catalans

PER CLIMENT GARAU DE LLUCMAJOR - TEL. 971 665 336

Tot factor el resoldrà,
S'esperit d'economia,
D'aquella gent que vigila
Que tot cosa es pot emprar.
Abans que ho tirará,
Li cercarà el seu encaix,
Anc que sia a preu baix
A tot ho defensarà.

Aquest cas se pot jutjar,
A dins el redol d'Hispania
Sa nació que més destaca,
La podem assenyalar.
Es l'esperit català,
Que en tot ha triuñat,
La seva forta unitat,
És molt digna d'admirar.

Aquesta nació hi ha,
A dins el redol d'Hispania,
Que en tota cosa destaca,
Es fet se pot demostrar.
Molt poc terreny se tindrà,
Tota la seva extensió,
Dona sa demostració,
Que allà s'hi fa bon estar.

Terreny molt cosmopolita,
Allà tothom hi pot viure,
Aquest fet se pot escriure,

La meitat extern hi ha.
Però congeniarà,
Amb sa gent d'allà nativa,
És aguda i comprensiva,
Son bon cor, demostrarà.

És de ses nacions petites,
Que dins Hispània hi ha,
Emperò en pot contar,
Amb unes glòries molt vives.
Que han pujat a altes cimes,
De cultura general,
Un destacat personal,
Que n'ha fetes meravelles.

El caràcter català,
Es el més empenedor,
Si en feim reflexió,
És molt digne d'admirar.
En tot ell s'ajudarà,
Fins i tot ballant sardanes,
Amb ses mans totes lligades,
El bon compàs seguirà.

Patí grossa destrucció,
Durant sa guerra darrera,
En Franco dugué quimera,
de canviar son color.
Ell tingué odi major,
A tots els seus habitats,

De França dugué en Companys
A fi d'afusellar-lo.

Quaranta anys de gros silenci,
Els catalans el visqueren,
I aquells que puntals ho eren
Feren grossa penitència.
No posaren resistència,
Passaren a sa presó,
Però un nombre major,
Afusellats sens sentència.

Després de molt patiments,
Que els catalans visqueren,
Quan se llibertat tengueren,
Seguiren el seu procés,
Muntant fàbriques en excés,
Per la nació fer pujà,
Sa màquina se impulsà,
Per ajudar al progrés.

A dins Catalunya hi ha
Gent de tota la Hispania,
Allà tranquil·la treballa,
Un bon jornal guanyarà.
Cap català fugirà,
A fer feina a defora,
Això mos dona sa prova,
Que allà hi fa bon estar.

Entren en discussions,
Els partits que hi ha allà,
Es fi que se perseguirà,
Que hi entrin molts milions,
Això són ses il·lusions,
Que el natiu d'allà durà,
Per poder ell demostrar,
Ses bones disposicions.

També podem demostrar,
De llumeneres tenir,
Per sa pintura en Dalí,
En Gaudí per edificar,
Per bona veu escoltar,
Na Montserrat Cavallé,
Que tanta bona veu te,
Que tothom l'aplaudirà.

Grossa pinya han formada,
Sa nació dels catalans,
Se senten ells bons germans,
Estimen seva llocada,
Com una cosa sagrada,
Se van ells tots ajudant,
El seu llum van escampant,
Cosa que tothom alaba.

Sa unió fa sa força,
Això està demostrat,
Aquell que s'ha esforçat,
A no donar es braç a tòrcer.
D'això n'hi ha bona mostra,
Amb l'esperit català,
Amb tot es pit donarà,
D'això en tenim sa resposta. Ω

Els Joglars: la màgia feta teatre

VICENÇ DE SON RAPINYA

Ja s'endevinava, ja es veia Venir, s'olorava, i tants adjectius més com hom vulgui, però el cert és que després de la bona acollida donada al TRICICLE amb el seu ESPETACLE TRICICLE 20 anys com qui diu a mitjans d'estiu, hom podia preveure que arribat setembre la cosa aniria increscendo d'ofertes teatrals i la veritat sia dita, així ha succeït en el marc inigualable de La Sala Magna de L'AUDITORIUM DE CIUTAT DE MALLORCA. Dos espectacles, dues companyies seguides d'alta volada, com tot el que es sol fer en aquesta plaça teatral, de la capital balear. JOGLARS I DAGOLL DAGOM Són dos tipus singulars de fer teatre, l'un teatre Sarcàstic, punyent a la sensibilitat dels ciutadans. L'altre musical encisador, tendre, alegre, però conseqüent amb l'època. Avui parlarem tan sols del primer. ELS JOGLARS: i el seu darrer muntatge teatral. DAAALÍ. Doncs tots sabem prou bé qui són i com treballen els JOGLARS. Tan sols vos diré que cada muntatge seu és una història diferent, la qual té un principi i un fi curull d'aplaudiments i reconeixença a una trajectòria de veure i viure EL TEATRE d'AVUI i EN CATALÀ Així doncs el proppassat 24 de setembre vaig poder gaudir de l'última comèdia dels JOGLARS amb una Sala Magna plena de gom en goma i per espai de dues hores i escaig, com també vaig poder gaudir com l'altre gent present de la màgia BOADELLIAANA. Tan peculiar i criticada com sempre, doncs segons solen dir els crítics JOGLARS és sinònim de polèmica. Però perquè hi ha polèmica? doncs perquè si hom fa alguna cosa que val la pena, sempre es pot equivocar, el contrari de aquells que no fan res i restant immòbils. DAAALÍ al meu humil punt de vista, d'aquest espectacle fa una ullada ràpida de la seva existència, dins els seus darrers instants d'alè assistit, dins un habitatge d'Hospital. El Geni de Port Lligat, fa un auster passeig per les seves vivències, des de la seva minyonia fins a la mort de la seva dona GALA passant per la seva amistat amb F.Garcia Lorca, Miró, Picasso, així com amb la seva visió particular d'entendre n'Antoni Tapies, DAAALÍ ens dona una visió particular i alhora entenedora de la vessant humana del geni com ara que en el dia, a dia quotidià depenia de la seva dona per cordar-se les sabates, suposam perquè no en sabia. Gràcies Joglars per tornar a Mallorca, gràcies per fer-nos somniar i bategar amb la vostra paraula, els vostres gestos perquè malgrat el que digui la crítica i els que la nodreixen SOU COLLONUTS, EXCEL·LENTS, ÚNICS, IREPETIBLES, CHAPEAU FINS AVIAT NO ATUREU. Ω

▲ S'olivera cremada. Oli sobre tela / 92x73 cm

L'ESTEL

BOLLETÍ DE SUBSCRIPCIÓ

Nom.....
.....
Adreça.....
.....C.P.....
Població.....
C.I.F.....Tel.....

M'interessa una subscripció

ANUAL 4.000 PTS (24,04 euróns)

Rebut domiciliat a un banc o caixa

Banc/Caixa.....
Adreça.....
Núm. entitat.....Núm. sucursal.....
Compte núm.....

Firma

**Ompliu aquesta tarja i enviau-la al
Apartat de Correus 124
07600 s'Arenal de Mallorca**